

Daug pašauktųjų, bet maža išrinktųjų...

Pasikalbėjimas su "Draugo" konkursinių romanų juri komisijos nariais

Romanų tikrinimo komisijos pirm. V. Alantas buvo pasisakęs anksčiau, todėl buvo įdomu išgirsti ir iš kitų komisijos narių apie tą didelį darbą — apie 12 romanų rankraščių nagrinėjimą. Komisijos nariams buvo pateikta keletas klausimų, būtent: kokį išpūdį susidarė, kokias išvadas ir kodėl tai padarė, į ką rašytojai turėtų daugiau dėmesio kreipti, ar buvo jaučiama praėjusių jubiliejinių bėj laisvės kovos metų dvasia, kuo išsiskyrė išrinktasis iš kitų romanų?

Išpūdį, kurį susidariau pirmą kartą pakliuvęs "Draugo" romano konkurso komisijon, galiu išreikšti šiuo atsiprašymu: atsiprašau visų iki šiol buvusių komisijų, jei kada jas piktu žodiu įžeidžiau, ar keikiau už jų padarytus sprendimus. Savu kailiu patyres, dabar suprantu jų rūpestį ir nerimą, kasantis per šimtus varginančių puslapių ir kenčiant siaubą, kad premija netektų skirti kokiam kosmariškai neliteratūrai. Šių metų komisija, Dievui dėkui, išgelbėjo Jurgis Glaiuda, ir nervus kiek apramino kiti du jo konkurentai. Bet dar net dabar šurpas nupurto pagalvojus, ką būtime dare, jei šie trys rašytojai konkurse nebūtų dalyvavę?

Išvados — romano konkursuose dalyvauja daugumoje ponios ir pensininkai. Būtų gera, kad dalyvautų daugiau rašytojų. Mėgiamiausia tema — mišrių šeimų problema. Rašytojus mokyti lyg ir nepatogu. Jei švelnų patarimą, tai tegalėčiau prisijungti prie mūsų komisijos pirmininko pastabos — lai pasidairo truputiuką po pasauli, pasižiūrį kas naujo romano fronte pas anglosaksus, prancūzus. O kitiems rašantiems konkursui, patarčiau rašyti kuo trumpiau.

Ar buvo jaučiama laisvės kovos metų dvasia? Tur būt, kad ne. Nors iš tikrųjų ir nežinau, kokiū būdu ta dvasia galėjo jaustis. Tikėkit, aš tos dvasios daugiau prisigėriau skaitydamas "Naujienu" poseiminis numerius, negu visą tą tuziną romanų. Jų tarpe, tiesa, buvo pora patriotinės tematikos bandymų. Ten biarybės bolševikai įprastai rankinot taurius ir kentėt taip iškiliai mokančius lietuvius. Ve-

Šiame numery

- Kurti ir darbuotis ne tik už save.
- J. Augustaitytės - Vaičiūnienės eilėraščių.
- Daug pašauktųjų, bet maža išrinktųjų.
- Amerikiečių ir britų televizija.
- Antano Vanagaičio legenda su senu draugu ir be jų.
- Lietuvių kultūros lobiai Kanados muziejuje.
- Dramaturgo Tennessee Williams kelias į katalikybę.
- Lietuvių kelias iki 1569 metų Liublino Unijos.
- Išmilyjusių žmogaus daina.
- Kam paskirta tūkstančiai.
- Siekime tarptautinio kultūrinio pripažinimo.

kėjų tarpe buvo ir keletas lyg ir partizanų. Tačiau šios tematikos rankraščiai buvo pats baisiausi (ir ne dėl ten aprašomų baisių įvykių), todėl bent man jokios kovos dvasios neįkvėpė.

Išrinktasis romanas išsiskyrė savo blizgesiu. Jei leisit panaudot paties Gliaudos terminą, jo rankraštis dvelkė polėkiu, mėginimu tarti kitokį literatūrinį žodį ir tarti kiek kitaip. Romano pavadinimas — "Liepsnos ir apmaudo asočiai" puikiai charakterizuoja ir patį veikalą. Sakykim, buvo ir kitas romanas, gal neblogesnis už laimėjusį. Bet šalia Gliaudos "asočių" jis atrodė kažkaip baisiai pilkas ir neįdomus, taip kad man ir nepavyko įtikinti likusiųjų keturių narių, jog gera literatūra nebūtinai turi būti šmaikšti.

Kęstutis Keblys

Rašytojo Gliaudos knyga man ryškiai išsiskyrė iš kitų savo tema, stiliumi ir mintimis. Skaitydama visą laiką abejoju: ar ši knyga nerašyta žmogaus, gyvenusio dabartinėje Lietuvoje. Gal būt, Gliaudos vaizduotėje sukurtas šių laikų Lietuva ir nėra realistiškas, tačiau ji yra įdomi ir įtikinanti.

Gliaudos charakteriai galvoja, tuo tarpu kai kitų konkurse dalyvavusių romanų herojai tik veikia, kartais jų tas veiksmas net įkiriui nuobodus, jau daug kartų matytas filmuose, skaitytas knygose. Pagrindinis Gliaudos romano charakteris — rašytojas, kuris yra suvaržytas aplinkos, negalįs laisvai reikštis savo kūryboje. Jis apie tai nuolat galvoja, dėl to sielojasi. Jis nenori gyvenime vien tik būti, egzistuoti. Jis nori savo gyvenimą įprasminti. Aplamai, Gliaudos charakteriai vienas nuo kito nelabai skiriasi. Pvz., epizode apie Vietnamą pagal charakterį negali atskirti kas ką sako, tačiau dialogai prasmingi, ir tas susikoncentravimas padeda išryškinti knygos pagrindinę mintį.

Skaitytojui yra įdomu palyginti dabartinį žmogaus dvasinį gyvenimą Lietuvoje su mūsų kuoju, kuriame gali laisvai viską pasirinkti. Tada pasijunti kaltas, kad taip šios laisvės nevertini. Gliaudos stilius sunkokas, kartais net gerojai dirbtinis, tačiau yra momentų, kuriuose Gliauda sušvinta tiesiog "deimantukais", kaip pvz. "kačiukų skandinimas".

Konkurse buvo dar keletas rankraščių, kurie man taipgi buvo įdomūs. Vienas net išskirtinai. Tai būtų knyga, gyvai parašyta, pilna gero humoro, tačiau ji turėtų būti papildyta ir paryškinta savo idėja. Šiame romane autorius bando įrodyti, kad civilizacija, progresas nebūtinai padaro žmogų laimingą, žmogus kartais tu pasikeitimų net nenori. Jis visai gali būti patenkintas, gal net labiau, savo naiviume, įprastame gyvenime. Geroje knygoje visi epizodai privalo turėti savo prasmę ir tikslą, o tai negalima būtų pasakyti apie šią knygą. Atrodė, kad surašyti prisimi-

nimai, nors ir labai įdomūs, nebandant jų tampriau sujungti. Man buvo labai džiugu, kad tiek daug rašančiųjų dalyvavo konkurse. Turiu vilčių, kad jie savo pradėto darbo neužmes. Galia, kad laimėtojas gali būti tik vienas, tačiau tai dar nereiškia, kad konkurse buvo tik viena dėmesio verta knyga. Aš nuoširdžiai linkiu visiems konkurso dalyviams geros sėkmės jų sunkiame rašymo darbe.

Liuda Rugienienė

Dvyliką romanų yra daug skaitymo šėsių savačių bėgy. Ir gero dailto galima persivalgyti, o jei patiekalas dar kiek su trūkumais... Senesniai "Draugo" kultūrinio priedo "Kertinė paraštė" reikalau iš kritikų "kuklesnės pozos, daugiau paskato, mažiau savigarbos, arogancijos -daugiau kel-

Nukryžiuotojo veidas Sedos bažnyčioje (Lietuvių liaudies menas.)

Nuotrauka A. Sutkaus 1967 m.

VAKARO RŪPESTIS

J. AUGUSTAITYTĖ - VAICŪNIENĖ

Smilkstą dienos gaisai, akiračius sugule, Apsemti rūpesčio, kas ją į karstą dės... Ir kas išaus apsupti didelę drobulę, Kurioj nebūtų saulės, nė vienos žvaigždės.

O kur jie pirs tik daug vėsaus gėlių balzamo Skausmams raminti ir užgydyti žaizdoms, Kai dėl didžio kančios rūsti tyla sušlamo Po keturių langų parduotoms vėliavoms.

Kurioje girioj medį kirs tokio aukštumo, Kad karstui padirbdint užtektų jo lentų, Kai ažuolai sulgyti iki žilvicio krūmo, Kas jiems atnė ugnies ir smilkalų šventu.

Kai aviliai išplėsti ir koriai išseke, Skrudžių kupsteliai sumaišyti su žeme, Iš ko lies varvančių medumi aukštą žvakę, Deguonį skirstančią savo liepsna šlamia.

Kuriame požemyje ras lašelį vyno Suvilgyt lūpom, kai jos graudžiai sujudės, — Tokio, kokį iš vaisių amžiai išraugino, — Kada namai be pamatų, be pavardės.

Kur gaus garsių varpų prisikėlimui skelbti, Kad nuskandinti jie gėlmėse vandeny. — Kas duos tiek rankų į kuorus varpam sukelti, Kad užgiedotų iš širdžių dramos pilnų.

Is kur sukvis žmonių minias pripildyt puotai, Kai jos sūpuoklėse mėnulio atsisub, Nukris, išnykus sapno ištiestajai juostai, I lapais užtaršytus kelmus užsimuš.

Balzamas, karstas, didelė drobulė, rankos... — Tai žemė, rasos, audros, ošianti giria... Lelijų taurėse sudegę grynos aukos, Sugrižtančios iš debesų banga žalia.

Šėšėliais gulusios, atgiję minios rinksis, Delnuos ir kaktose sunėsdomas žinias, O vario, ilgai mašūcio gėlmėse, tvinksnis Skaitys ir skleis plačiau, negu iš bokštų, jas.

Nereikia nė trimis dienom rašyto laiko: Galingas dundesys kaskart arčiau giridė! Kai debesys prisirpę liūties neišlaiko, Ir lyjant nei žvaigždžių, nei saulės neregėt.

Kitokia švinta ji, išmaudyta, nulyta — Kaip gulbė šviesmėliuose ežeruos, balta, Žvaigždžių aštriom skeveldrom buvus aptaškyta, Išpurtyta drobulė džiūsta išskalbita.

rodžių... (Draugas, kovo 15). Būti geru kritiku, kaip ir geru romanistu, nėra toks lengvas uždavins, tačiau aš įsitikinusi, kad mūsų lietuvių kritikai dažnai per daug "galestingi" veikalams, kuriuos reiktų tikrai gerai pakratyti. Mūsų noras knyga išplatinti nukreipia viską į panegirikas, kurios neleidžia rašytojui kito atidžiai linkiu visiems konkurso dalyviams geros sėkmės jų sunkiame rašymo darbe.

Atsiųstuose romanuose apskritai pasigėdau psichologinio jautrumo, minties gilumo bei formos šviežumo. Ne vienas romanas svarstė lietuvių klausimų ryšium su mišriomis vedybomis. Tema galėtų būti ir įdomi ir gili, tačiau liko išpūdis, kad ji sprendžiama lėkštai ir naiviai. Nepajėgiama atskleisti žmogaus gėlmės ir besikertančių vertybių iš-

gyvenimo. To nepajėgus, meilės istorijos pasidarą gimnazistiškai nerimtos, ko autoriai tikriausiai toli gražu nenorėjo. Personazė išvystyti psichologinį gylį ir vientisumą yra nepaprastai sunkus uždavinys. Personazui negana tik rankas laužyti ir aimanuoti per daug dirbtinai, kaip prasto artisto poza scenoje. Jo nusakomą išgyvenimą turi parodyt kas nors daugiau nei jo paties žodžiai. Čia dažnai ir suklumpama. Jaučiami autoriai manevrai: personazų bei situacijų stumdymai užsibrėžtam tikslui pasiekti. O gal dar dažniau, prieš pradėdamas, autorius visai neturėjo jokio vaizdo ar aiškaus plano, ką jis nori laimėti, kodėl ir kokiom priemonėm. Per mažai svarstyta, ar pasirinktos priemonės tarnauja užsibrėžtam tikslui bei idėjom pagyvinti ar tik dar labiau ją apdumia, apsunkina bereikalingu (Nukelta į 5 psl.).

Kertinė Paraštė

KURTI IR DARBUOTIS NE TIK UŽ SAVE

"Draugo" moderatoriaus Prano Garšvos žodis premijos įteikimo iškilimėse kovo 22 d.

Mūsų visų bendras rūpestis — nepaskesti šio krašto tautų mišiny, bet palikti savo pėdsakus ateinančioms kartoms. Ir ne tik toms kartoms, kurios turės užimti mūsų vietą, bet ir tautai, kuri, būdama nelaisvėje, negali laisvai kurti. Svetimose žemėse esame tik dėl tarptautinės politikos susiklostymo, kurio išdava — mūsų tautos vergija. Ir tai yra nedalia ne tik tautos, bet ir visų tų, kurie, kaip išrautas medis, turėjo iš naujo leisti šaknis, ieškoti geresnio podirvio, kol pajėgė sukurti pagrindą naujam gyvenimui, kuriame jau išaugo ir išsimokslino nauja lietuvių karta.

Čia mes esame gyvi ir aktyvaus liudininkai skriaudžiamos, bet kūrybingos tautos, esame liudininkai sunaikintos, bet iš naujo atgimusios tautos dalies, kuriai šiuo metu reikia klabėti, kurti ir darbuotis ne tik už save, bet ir už aną didesniąją tautos dalį, esančią vergijoje.

Mūsų įsigyvenimas ir įsikūrimas svetimuose kraštuose neturėtų aukštesnio tikslo ir svaresnio pateisinimo, jeigu mes savomis ar jaunosios kartos pastangomis nepalikume kultūrinį vertybių, nesukrautume dvasinių turtų ir neišaugintume kūrėjų, savo kūriniais skelbiančių svetur lietuvių tautos troškimus ir jos ištvėrmę, siekiant tų troškimų išpildymo. Mūsų visų troškimai ir tikslai atsispindį mūsų pastangose, jie gilesnę prasmę įgyja meninėj kūryboj, pilna meninį pavaldą įgauna tams kūriniais, kurie padeda mums labiau tautiškai susiglaudinti, įžiūrėti savyje tautinį charakterį. Jie taip pat žmoniškai atiduoda kūrybinę mūsų tautos duoklę ir padeda svetimuosius priartinti prie mūsų.

Šios aštuonioliktos "Draugo" romano premijos iškilimėse kaip tik dar kartą paliudija mūsų sugebėjimus kurti bet kokiose sąlygose, remti vieniems kitus, kad ten, kur viešo jėgų per mažą, atsistotų didesnis būrys ir bendromis pastangomis skatintų naujos kūrybos užmojus, kurių valsis galėtume maistintis mes patys ir pavergtoji tauta.

Tačiau romano konkursas, kurį "Draugas" kasmet organizuoja, į kurį atsiliepia vyresnieji ir nauji rašytojai, kuriam kasmet atsiranda garbingų mecenatų, tėra tik lašas toje visoje lietuviškoj kūrybinėj jūroj, savo bangomis skalaujančioj mūsų poetus, beletristus, dailinikus, muzikus ir kitus kūrėjus bei gaivinančioj mūsų išeiviją. Ir ji jaučia kartu su kūrėjais savyje pulsuojantį lietuvišką kraują ir nešantį gaivinantį gyvybės pa-

skatą. Mes tikime, kad ir premijuotasis romanas prisideda prie lietuviškos gyvybės išlaikymo išeivijoje.

Romano premijos įteikimo ir dailiojo žodžio iškilimėse šiandien iškelia dar vieną lietuviško kūrybingumo bruožą, būtent, kad Detroito lietuviai panoro imtis atsakomybę, surengiant šią šventę ir kartu pasiūlydiant naują kūrybinį laimėjimą. Šis jungtinis dainos, muzikos ir žodžio menas šiandien turi suteikti naujos dvasinės energijos Detroito ir jo apylinkių lietuviams, o kartu palengvinti konkurso organizatoriams, jau daugelį metų tokias iškilmes ruošusiems Chicagoje. Šį vakarą dar kartą susijungia mūsų pastangos paliudyti lietuviškam kūrybinėjimui plačiau apjungti kūrėgumui ir organizuotumo sūgejus, mecenatus, spaudos darbininkus ir lietuvių visuomenę, nes juk visi siekiame to paties tikslo — palikti pilnesnius aruodus savo tautos ateičiai.

"Draugo" vadovybė nuoširdžiai dėkoja rašytojui Jurgui Gliaudai, praturtinusiam lietuvių literatūrą nauju kūriniu "Liepsnos ir apmaudo asočiais", ir visiems rašytojams, dalyvavusiems romano konkurse, nes tik visų susidomėjimas konkursą padarą bendru reikalu. Dėkingi esame mecenatui kun. Benediktui Sugintui, didžiamam labdarininkui ir lietuviškos kūrybos rėmėjui. Nuo širdi padėka priklauso konkurso komisijai, — Vytauti Alantui, Vitalijai Bogutaitei - Keblienei, Lilei Gražulienei, Liudai Rugienienei ir dr. Kęstui Kebliui — kantriai skaičiusiai ir vertinusiai dvylikos romanų derlių. Visų padėka priklauso Lietuvių žurnalistų sąjungai — V. Alantui, V. Mingėlai, A. Nakui, V. Seleniui, P. Turūtai, — pasiėmusiems iniciatyvą rengti šią dailiojo žodžio šventę Detroito. Dėkojame visiems, prisidėjusiems prie šių iškilimų surengimo ir visiems jose dalyvaujantiems.

Nors kūrėjas kuria tyloje, bet jis nori savo kūrybine idėja pasidalinti su kitais. Nors mes, spaudos žmonės, rašome užsidarę, bet norime būti girdimi ir kitus išgirsti. Ir šia proga kaip tik mes vieni kitus girdime, vieni kitais džiaugiamės ir kartu tai skiriame geresnei savo tėvynės ir savo tautiečių ateičiai. Vienybė darbe ir džiaugsmė mus jungia stipresnei veiklai tautiniams savitumams išlaikyti ir pavergtos tautos laisvei priartinti.

Amerikiečių ir britų televizija

Kadangi nūdien televizija yra įsibrovusi į beveik kiekvieno amerikiečio ir lietuvio namus, ir šeimos ar jų nariai daug laiko praleidžia prie televizorių, pravartu čia susipažinti su amerikiečių rašytojos Dianos Trilling išpūdziais ir amerikiečių televizijos palyginimais su britų, paskelbtais vasario mėn. "Atlantic" žurnale.

Ponia D. Trilling pažymi, kad britų TV grynai techniniu požiūriu daug ko turinti pasimokyti iš amerikiečių, taip pat ji teturinti tik keturis kanalus, lygiai ir pasaulio naujienų perdavimas pas amerikiečius esąs daug platesnis nei pas britus, bet užtat britai turi nepalyginamai tobesnį paveiklų ryškumą ekrane. Tas britų pranašumas žiūrovui sudaro didelį malonumą. Anot D. T., žiūrėti britų televizijos reiška išžengti į šviesų pasaulį, palyginus su šešėliuotu, niūriu amerikiečių ekrano pasauliu. Ten kiekvienas paveikslas yra ryškus ir aštrus. Ten nėra pilkumų susiliejimo, kuris, ilgiau žiūrint amerikiečių TV, taip vargina akį ir dvasią.

Kartu su britų TV fiziniu pranašumu, ten taip pat ir nepalyginamai geresnis fotografavimas. Tuo tarpu kai Amerikoje TV fotografavimas eina pakaitom su niūriu konvencionalumu ir su lygiai niūriu beskoniskumu, britų TV pasižymi begaliniu išradin-gumu, tačiau be jokios savisa-monės, kuri taip būdinga amerikiečių fotografavimo pavai-rinimo pastangom. Taip, pvz., bežiūrint britų simfoninio koncerto transliavimo, rašo D.T., stebiesi kaip kamera gali viena akimirka su rafinuota (precizi-ja) išskirti vieno instrumentalisto rankas, kito - veidą, ir tučiuojau pagauti visą įtampą ir poveikį orkestro kaip visumos.

Žinia, visa TV pramonė Angli-joje kitaip tvarkoma nei JAV. Ti-krumoje, Anglijoje ji visai nėra pramonė, bėnt ta prasme, kad nėra įsteigta privačiam paspelny-mui. Britų Transliavimo kompa-nija (BBC) yra valdžios įstaiga, tačiau ne pilnai valdžios tvarka-ma korporacija. Dar visai nese-niai ji neturėjo pajamų, išskyrus tik privačiai laikomų televizorių mokesčius. BBC leidžia apmoka-mus skelbimus, tačiau žymiai la-biau suvaržytoje formoje. Britų TV galima pirkti laiką skelbi-mams, tačiau skelbėjas negali pirkti programos. Taip, pvz., pus-valandžio programoje septyniem ar aštuoniem skelbėjam leidžia-ma kiekvienam labai trumpai (pusę minutės) pareklamuoti sa-vo gaminį, tačiau jokių atveju sponsorius negali ne tik diktuoti, bet ir įtaigoti turinio programos, kurios transliavimą jis apmoka. Kiek tai liečia nekomercinę britų TV, programų sudarymas pri-klauso išimtinai valdžios jurisdik-cijai, kuriai į talkininkauja įvai-rios valdžios skirtos pagalbinės komisijos.

Taip pat, palyginus su ameri-kiečių TV, britiškoje nėra jokio skelbimų įsibrovimo į pačias pro-gramas. Britų skelbimų kokybė ne ka geresnė už amerikiečių, ta-čiau britų TV yra apsaugota nuo nuolatinių programų pertraukos dviejų minučių antpuoliais nau-jo grindų vaško ar skalbinų min-kištintojų reklamos.

Ir, galiausiai, ne vizualinis britų paveikslų pranašumas ir ne sa-vo reklamos bombardavimų nebuvimas, o pačių programų pobūdis sudaro britų TV svorį. New Yorke, rašo D.T., buvo de-vyni kanalai, iš kurių galėjai pa-sirinkti sau pagedaujama progra-ma, tačiau dažniausiai ji negalė-davusi nieko gero juose rasti. Kai tuo tarpu Londone, iš trijų kana-lų pasirinkimo dažnai susidaryda-vo sunkumų dėl gerų dalykų gau-sos. Prieš deves metus, kai ji gy-venusi Oxforde, tada tebuvo tik vienas kanalas, tačiau jai nereikė-jė, kaip kad namie, sukaltioti skalių nuo stoties į stotį, bėsi-ti kint ką nors rasti. Tos vienos sto-ties duodama programa ją pilnai patenkindava.

Pagrindinę reikšmę čia turi britų galvojimas, kad TV yra laisva laikio užsiėmimas, o ne gyvenimo būdas. Neskaitant atsiktinės val-andos ar dviejų dienos meto pro-gramos, taikomos vaikams, kurie dėl kurių nors priežasčių pasilie-ka namie, britų TV pradeda tran-sliavimus vėlai vakare. Britai ne-turi TV programų nuobodžiauj-ančioms šeiminkėms: nėra muilo reklamų, supintų su dai-nom, apsiurkimo juokais, senti-mentaliais pasilinksminimais, to-kiomis, kokias Amerikoje, manoma, išblaško moterų nuoboduli, joms bedirbant namų ruošos darba.

Britų TV ne tik vėlai pradeda-ma, bet ir anksčiau baigiama - tarp vienuoliktos ir vidurnakčio - ir nepaiso valandos, pusvalandžio ar ketvirčio. Jeigu programa tę-siasi 13 ar 17 minučių, gerai, ji tiek laiko ir užtrunka, ji nepritaikoma reikalavimams skelbėjo, kuris būtinai nori tiksliai nusta-tytos akimirkos paleisti savo šū-viu.

Antras, ir daug svarbesnis, po-žiūmis, dienos programoje vyravi-mas dokumentinių ar auklėjimų pradų greta visų kitų programos dalykų. Išskyrus muilo operas, britų TV duoda tą patį, ką ir a-merikiečių: dramas, namines komedijas, nuotykius, naujienų komentarus, įvairenybes, sportą, klasinę ir populiarią muziką, spe-cialias programas vaikams. Tik dienos proporcija programų tarp to, kas informuoja, apšviečia ir linksmina, ir to, kas vien tik link-smina, griežtai skiriasi. Britų TV neturi specialių kultūrinio švieti-mo stočių, kokių yra JAV. Tos pa-čios stotys, besirūpinančios žiūro-vų pasilinksminimu, turi parei-gą pasirūpinti ir jų švietimu. Bū-das, kuriuo ta pareiga atliekama, britų TV daro pavyzdžių, kurį a-merikiečiai turėtų pasekti. Idėja, kad tai kas yra pamokoma, taip pat gali būti ir malonu, amerikie-čiams atrodoys svetima jų būdai. Plačiau jų sluoksniuosis, kur TV žiūrima ne kaip į vienijančią, bet gyventojus atskiriančią jėgą. Nors JAV vadovauj TV žmo-nės turi aukštesnį išsimokslini-mą, pats pranašumas leidžiaš jiems tas pareigas eiti, tampa diskvalifikuojančiu, kai tenka susidurti su plačiųjų sluok-snių reikalais. Panieka žiūrovų daugumai pasireiškia amerikiečių masinio susižinojimo įstaiuose ir greitai išvirsta savęs niekinimu, nes darbas TV implikuoja žmo-gų, nusisukusių nuo vertybių, švie-timo labiausia branginamų. Tai reiškia, kad toks žmogus tapo jei ne vaikščiojančiu pardavėju, tai jo pakaliku. Tokia yra kaina, ku-ria profesionalis TV darbuotojas JA V - se moka už savo priklausymą reklamų tarnybai.

Anglijoje irgi TV rikiuoja vyrai ir moterys, turį geriausia išsi mokslinimą. Tačiau jeigu jie sa-ve niekina dėl tokios profesijos pa-sirinkimo, jie to viešai neparodo. Dalinai tą skirtumą galima iš-aiškinti tuo, kad dirbdami TV, jie dirba svarbiai valdžios organi-zacijai, bet poniai D.T. atrodo, kad esąs kitas, daug svarbesnis jų savigarbos pagrindas. Ne tik yra nuolatinė ir stipri simpatijos srovė tarp geriausiai išmokslintų britų klasių, ką parodo nuolatinis britų TV dalyvavimas krašto žymiausių ir rimčiausių artistų, mokslininkų, filosofų, istorikų, poetų ir kritikų, bet taip pat ir tai kad TV paveldėjo ir dalį senos privilegijuotos Anglijos visu-menės atsakingumo jausmo ir kartu su tuo ir atatinamą oru-ma. Idomu pažymėti, pastebi D. T., kad klasėmis susiskirsčiusio-je Anglijoje, priešingai demokra-tinėje Amerikai, TV yra jėga, ma-žinant klasių priešingumus. Ji su-veda į krūvą visus piliečius, užuo-ž susiskirsčiusi į tuos, kurie duoda (ar parduoda) ir tuos, kurie pri-ima (ar perka). Šitoj demokratiš-kausioje priemonėje, kokia yra TV, didžiausia jėga estetiniam bei socialiniam gerui sudaro britų TV nuosirdus žvilgsnis į žiūro-vus, į kuriuos ji kreipiasi. Kadangi

ji gerbia žiūrovus, ji gali ir pa-tį save gerbti.

Ypatingai politiniame reporta-že britų TV atlieka tai, ko ameri-kiečių TV beveik negali įsivaiz-duoti. Britų TV sugeba parodyti įvykius, įvykstančius kitam žemės rutulio gale taip, kad jie at-rodo nepaprastos asmeninės reik-šmės žmogui, sėdinčiam prieš e-kraną kur nors mažam Anglijos kaimelyje. Taip yra ne dėl geresnės už amerikiečių apimties, nes amerikiečiai gal-rūpestingiau už kitus apžvelgia pasaulį, o skirtu-me priėjimo ir tono. Britų TV pa-duoda žinias labai intymiu būdu taip, kad atrodo esama tiesioginio ryšio tarp stoties ir žiūrovo. Ar bus rodomi įvykiai Nigerijoje ar pranešami naujaisi parlamento įstatymai, oro bangomis atlieka-ma reportażas įgauna šeimyni-čio pobūdžio svarbą. Amerikie-čiai žiūrovui toji intymumo savy-ebė sudaro vieną didžiausių britų TV žavesių, nors patys britai to nė neujačia.

Angliū neateina mintis, kad a-

Verbų sekmdienio nuotalkoj..

Nuotr. V. Maželis

merikiečių perdavime intymumas tėra vulgarumo išvaizda. Politinė je srityje nėra didesnio kontrasto tarp JAV prezidento spaudos kon-ferencijos, nenaudingos, bergž-džios ir formalios ir BBC stovėji-mo ant Downing st. N 10 laiptu, belaukiant ministerio pirmininko pasirodymo taip, kad mikrofonas galėtų būti atkištas prie jo veido ir jis apibertas nepatogiaisiais klausimais. Pagal amerikiečių standartus, britų elgesys gali bū-ti laikomas nepagarbiu ir netgi šiurkščiu, tačiau taip nėra, sako ponias D.T. Jis tik parodo britų rinkėjų artimą ryšį, kokį jie vis dar tebejaucia su savo valdžia, ne paisant to, kad jie karčiai skun-džiasi praraja, kuri vis labiau ple-čiasi tarp paprasto piliečio ir valdžios.

Ir vėl amerikietis svečias stebisi britų TV pagarba žiūrovams, ku-ri būdinga britų TV, jos prielai-da, kad ji kreipiasi į suaugusius, vertus matyti geriausia ką galima parodyti ekrane ir galinčius at-sikirti kas yra gera ir kas bloga. Taip pat ir Anglijoje klesti gelto-nioji spauda, tačiau britų TV nie-ko neturi bendra su tokių laikraš-čių sensacijomis, nors jas daugy-šmės žmonių labai mėgsta. Jeigu sensacinė anglų spauda vaizduo-ja išvirkščią britų gyvenimo pu-šę, jų TV rodo jų kultūringą žmo-niškumą, tebesilaikantį ir masi-čio susižinojimo laikotaryje.

Tačiau tai skamba abstrakčiai, tuo tarpu kai tikra britų TV ypa-

tybė yra jos konkretumas. Žiū-rovas neišsisažmonina amerikiečių TV abstraktumo, ligi jis jos nepa-lygina su britų. Jeigu, pvz., paim-sime kad ir britų atatikmenį a-merikiečių "žmogus gatvėje" progra-mą, kurioje koks tuzinas vyrų ir moterų, paimtų iš visų gyvenimo pakopų, pradedant krautuvės tar-nautoju ir baigiant aukštu dvasi-ninku, kalba apie savo santykius su tėvais. Toje transliacijoje pats klausimų davėjas niekad nepasi-rodė programoje netgi ir kaip bal-sas: kamera tiesiog sukama nuo vieno asmens į kitą jo ar jos na-muose, kartas nuo karto grįždama atgal užfiksuoti pirmiau kalbėju-sio.

Kalbą asmenys buvo nepa-prastai orūs, laisvi ir atviri. Nepaisant, kad buvo įvairiausių pro-fesijų ir išsilavinimo, jie visi sutai-no savo bendru rimbūmu rim-tam reikale. Nė vienas nekikeno ir nesirodė juokdariu. Nė vienas nesigyryė ar vengė atskleisti tikrų jausmų savo tėvė atžvilgiu: mylė-jo ji ar ne, ir kodėl. Rašytoja sa-

Ir vis dėlto galiausiai, nors ir kaip BBC filmai yra išskirtini, ne jie suformuoja vertintojo nuomo-nę apie britų TV. Jie nėra pagrindinis britų TV laimė-jimas. Ir tyrinėtojas turi pagrįsti savo sprendimą valandine viduti-ne britų TV darbo kokybe, o ne specialiais priedais. Rašytojos pa-sisakymu, jai labiausiai patikę britų TV tikrovumas, jos arti-mas ryšys su tikroju gyvenimu - ar gyvenimu mes laikysime gy-venimą, koks jis atvaizduotas li-teratūroje, ar gyvenimą, kaip jis pats atrodo triančią profesinio reporterio akiai ar gyvenimą, kai jis atsikleidžia savo dideliuose ar mažuose, viešuose ar privačiuose užsiėmimuose ir problemose.

Priemonė, kuri Amerikoje pas-kirta išvengti tikrovei, Anglijoje ji atsidėjusi liudija jos begalinius akiračius ir galimybes.

Ir taip pat - kas gal visų svar-biausia — jos betarpiškumas. A-merikoje žmonės įpratę galvoti, kad jie turi daugiau socia-linio, kultūrinio ir žmogiš-ko betarpiškumo, nes jie pro-duoja daugiau už kitus kraštus akty-vumo. Iš tikrųjų ji yra priešingai. Juo labiau jie sukasi, juo daugiau tikrovės jie palieka nuošalyje dėl per didelio judėjimo, tai liudi-ja būdas, kokių jie naudoja me-chaninę TV kaip priemonę padidinti jų nutolinimą nuo aktualios medžiagos, kuri tariamai jiem pateikiama. Taip pvz., kai New Yorke buvo atidarytas Linkolno centras, atidarymas buvo parody-tas TV. Ji sudarė pastato atvaizdą vimas ir parodymas į koncertą at-vykstančių garsenybių, bei pirmos dalies muzikinės programos transliavimas. Protarpiais, nes J AV TV nieko nėra labiau drau-

belio pr. laureato) "Forsythe Sa-gos" serializavimas, kurio mažiau-sia buvo galima tikėtis šių dienų Anglijoje. Bet kaip tik tas sociali-nių pakitimų dokumentas tas se-rijas padarė nepaprastai popu-liaris visų klasių anglose. Jos bu-vo tokios sėkmingos, kad kiekvie-nas vaidinimas turėjo būti rodo-mas dukart savaitėje, kad kiekvie-nas galėtų juos pamatyti. Kartu su TV transliavimais, knygynai buvo apgulti skaitytojų, perkan-čių Galsworthy veikalus. Kur be-būtum rašo ponias D.T., visur For-sythe Saga buvusį svarbiausia po-kalbį tema, ir kaip nebus, jeigu tos serijos išryškino naują laimė-jimą, romaną paverčiant fil-mu. Čia ne tik puikiai buvo kal-bama ir vaidinama, bet ir pasta-tymas buvo atliktas su šiltu žvil-gsniu ir socialines smulkmenas, atkuriant seneną praetių.

Taip pat ir filmuojant kitus, plačiai žinomus veikalus, kaip, pvz., Tolstojaus "Anna Kareni-na", W. Scott "Kenilworth", H. James "Washington Square", Kiplingo, Conan Doyle, Wode-house noveles buvo pasiekta pu-ikių rezultatų — nebuvo suklu-pimų ar pretenzingų literatūros pažeidimų.

Dr. Ant. Rudoko kabinetą perėmė optometristas

DR. EDMUND E. CIARA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2709 W. 51st Street
Tel. — GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penk-tadi. 10-4; šeštadi. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960.

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALIŠTĖ — NERVU IR
EMOCINĖS LIGOS
Crawford Medical Building
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akušerija ir moterų ligos
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PRospect 8-9081

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K S A
2656 West 63rd Street
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 v.v. šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. Pr 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 6 iki 9 v. v. šešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susita-rus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 W. 63rd Street
Val. kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta.

Ofiso ir beto tel. OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadi. ir šeštadi. tik susitarus.

Tel. — RELiance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvės gydytojas)
3925 West 59th Street
Val. pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. šeštadi. 12-8 val. p. p. Trečiadi. uždaryta.

Tel. ofiso ir beto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienius. Šeštadienis 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KIDIRIU IR VAIKU LIGŲ
SPECIALISTĖ
MED. JAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vak. Trečiadi. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. šeštadi. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso telefon. RE 7-1108
Rez. tel. 239-2910

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEimlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirm., ketv., 5-8 val., antradi. ir penkt. 1-4 val.
Pirminėje tik susitarus

džiama kaip tuščias ar tylus ekra-nas, sekė serijos juokingų pasikal-bėjimų su "asmenybėmis" — su Jacqueline Kennedy, su dirigentu L. Bernsteinu, netgi su Aline Saarinen, pastato architektė naš-le. Viso tokio sutvarkymo ir bėgio-jimo išvada buvo ta, kad mes jau-tėmės esą toli nuo tų iškilimų. Sė-dėdami priešais TV ekraną, mes jautėme, kad gyvenimas, jaudinan-tis gyvenimas, rašomas didžia, ja raide vyko kažkur, kur mes ne-buvome ir gal niekad nebūsime, nes mes visiškai iš jo buvome iš-jungti.

Kai rašytoja buvo Londone, ji matė BBC pirmą kartą transliuo-jant iš Covent Garden operos

"Traviata". Čia taip pat buvo pa-rodyti gražūs rūmai, publika, be-skubanti į spektaklį, orkestrantai, užimę savo vietas. Tačiau ne vienas nebuvo išskirtas ir parodytas atskirai, nė vienas nebuvo užkal-bintas. Kas dar svarbiau, prane-šėjas, kelis kartus buvo parodytas besėdįs savo būdelyje su gaidom ir mikrofonu priešais save; čia ne-buvo pastangų apvilti žiūrova, kad jis nedalyvavo spektaklyje, nes iš tikrųjų jo ten nebuvo. Ir tas sąžiningumas turėjo išgąninti gausią povelkį į namie esantį žiūrovą jautiesi visai lygiu su teatre sėdin-tiems, nes, šiaip ar taip, visi tie nepatogumai, nutiesiant laidus, (Nukeita į 3 psl.)

Tel. ofiso HE 4-5549. rez. 388-2238

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9
antr., penktadi. 1-5, treči. ir šešt. tik susitarus.

Ofiso — HE 4-5758.

DR. S. IR M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos: antradienis, penktadienis 2-9 v., šeštadienis 10-1 p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą

Dr. Ant. Rudoko kabinetą perėmė optometristas

DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st Street
Tel. — GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penk-tadi. 10-4; šeštadi. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960.

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALIŠTĖ — NERVU IR
EMOCINĖS LIGOS
Crawford Medical Building
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akušerija ir moterų ligos
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PRospect 8-9081

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K S A
2656 West 63rd Street
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 v.v. šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. Pr 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 6 iki 9 v. v. šešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susita-rus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 W. 63rd Street
Val. kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta.

Ofiso ir beto tel. OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadi. ir šeštadi. tik susitarus.

Tel. — RELiance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvės gydytojas)
3925 West 59th Street
Val. pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. šeštadi. 12-8 val. p. p. Trečiadi. uždaryta.

Tel. ofiso ir beto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienius. Šeštadienis 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KIDIRIU IR VAIKU LIGŲ
SPECIALISTĖ
MED. JAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vak. Trečiadi. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. šeštadi. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso telefon. RE 7-1108
Rez. tel. 239-2910

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEimlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirm., ketv., 5-8 val., antradi. ir penkt. 1-4 val.
Pirminėje tik susitarus

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801

DR. J. MĖŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-on ir Campbell Ave. kampas; Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-6 v. v. Šeštadi. 9 v. r. — 2 v. popiet.

ASSOCIATE OPTOMETRISTS
Lietuviškai kalba

DR. FRANK PLECKAS, OPT.
3424 W. 63rd St., GR 6-7044
Tikrina akis. Pritaiko akinimus "contact lenses".
Valandos pagal susitarimą. Uždaryta trečiadieniais

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
5159 So. Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadieniais uždaryta.

Telef. 423 - 2660

DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 So. Kedzie Avenue
Val. pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. 8 v. r. iki 9 v. v. Treči. ir šeštadi. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
(Tel. 737-2290 ofiso ir rezidencijose)
Prilima ligonius tiksliai susitarus — (By appt.).

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA
Ofisas 2454 W. 71st Street
Val. antradi. nuo 2-5 popiet ketvirtadi. nuo 6-8 vakaro
Ofiso telefon. 776-2380
Rezid. telefon. PRospect 9-6730

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 839-1071
Vistai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RELiance 5-4410
Rez. Gltovėbilis 6-0617
Valandos: pirm., antr., ketv. nuo 12 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurģija
Ofisas 3750 W. 71st Street
Telefonas — 925-8296
Valandos: 2-3 v. v., penktadi. 10-13 v. r., 2-8 v. vak. Šeštadi. 1-4 v. vakaro. Sokmad. ir trečiadi. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 6-1223
Ofiso val. Pirm., antr., Treči. ir penkt. nuo 12 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštadi. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirminėje ligonius tik susitarus
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 v. vak. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta

Tel. PRospect 6-9400

DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAŠKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6648 So. Albany Avenue
Val. pirm., antr., ketv., 6-8 val. vak. penkt. ir šeštadi. 2-4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. ofiso PR 6-6446. rez. HE 4-3150

DR. F. G. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val. 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treči. ir šeštadi. pagal susitarimą

Ofiso tel. 767-2141. Namų 636-4850

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val. pirmad., antradi., penktadi. 1-4 ir 6-8 v. v. ketvirt. 6-8 v. vakaro
Šeštadieniais 12 val. popiet.

Antano Vanagaičio legenda su sendraugiais ir be jų

STASYS PILKA

Tema išryškinti ir padėti jai plisti įžanginiai sakiniai

Antano Vanagaičio Amerikos lietuvių išeivijoje išsišakoję darbai stumiasi į legendos iškilmingumą, į ganingai nuoširdžią asmenybės adoraciją. Ši legenda aktualėja, kai prisimenamas įvairiarūšio vyro praradimo dvidešimtmetis.

Chicagoje šiandien rengiamas jau antras netekimui prisiminti minėjimas: meninko gloriolai iš naujo suspindėti bei visuomeninio-patrioto pavyzdžiu inspiracijoms sukelti. Pirmąjį, kaip žinoma, net keturis vakarus tam skyręs, surengė Muzikologijos archyvo vardu komp. Juozas Zilevičius. Anomis minėjimo valandomis trumpiau ar ilgiau prašeko Antano Vanagaičio sendraugiai ar jo potenciali pavaizduoti kviesti specialistai. Vokales kompozicijas perteikė Roma Mastienė, o filme — Monika Kripkauskienė ir Jonas Vaznelis. Juozas Olšauskas davė "Dzimdži Drimdži" repertuaro pavyzdžiu, kanclėmis sau palydėdamas. Kitkas, deja, anose Vanagaičiui prisiminti vakarinėje praskambėjo meniškai nestipriai, su įtartina inteligencija. O kai kada dėmesį net nukreipiant nuo prisimenamo žmogaus į kitiškas dalykų ar į primityvius reveransus.

Ką tik parodytas trumpas reporteriškumui nusilenkimas, šiaip neiprastas rašančiojo pastangoms, turi polinkį kai kuriem anuomet deklamuotiems teigimams priešpastatyti skirtingus samprotavimus.

Manychiau, neteisingai A. Vanagaičiui užkraunamas trumpu laiku Amerikoje veikusio profesinio vadevilio "Dzimdži Drimdži" vadovo vaidmuo (iškeliant į gimdytojo, akušerio ir maitintojo pėdžestala). Tikrovė rodo, jog tai buvo kelių žmonių santaka, kurioje kiekvienas dalyvis buvo ir tvėrėjas ir stuburas, ir stumuoelis. Nors Vanagaitis gaires rekomendavo, tačiau jo viršiniškumas tuo ir baigėsi. Dar keičiau, kad ištikimų sendraugių lūpomis tasai tegu ir sėkmingas trumpalaikis vadevilio veikimas norima laikyti lietuviškos kultūros kone pačiu žymiausiuoju triumfu. Atrodo, jog vertinimui galėtų atsirasti kiek svaresnis matas.

"Dzimdži Drimdži" buvo sėkmingas eksperimentas, nes darė patyrę, talentingi žmonės. Tik nei vienas jų, tikėjime, tą gastrolių neįrašė į savo meninių darbų aprašą.

Per pirmąjį A. Vanagaičio pamėnimą primygtinai buvo akcentuotas liaudiniam skoniui nusilenkimas, patį faktą iškeliant net į aukščiausios dorybės didingą aukštikalnį. Užmirštant, tur būt, kad Vanagaičiui, kuriam nestingo reto aktorisko talento, tasai žemesnės rūšies reiškinys nėra buvęs tikslas, o vien tik tuolaikinei publikai patraukti priemonė.

Antanui Vanagaičiui buvo reikalingos veikimo platybės — tai buvo jo stichija. Daugiašakis talentas vertė ieškoti naujų progų, naujos dirvos, naujo su tautiečiais kontakto. Ne kitais sumetimais sugundė mecenata Juozą Bačiūną pastumti žurnalo "Margutis" leidimą, tuo pačiu akstinu J. Bačiūnas įgalino "Margučio" radijo programos pradinis perdavimus. Kiti sendraugiai (jų tarpe ir pirmą vietą rikiuočiau Antaną Olį) vėliau talkininkavo kitiems ryžtams, dabar jau ir reikšmingesnius rūmus, į reprezentacines sales lietuviškų pramogų nukreipimą. Ir visur, save — muziką į pašalį pastumdamas, dominavo Antanas Vanagaitis — aktorius. Jis vaidino prie mikrofono, vaidino savo žurnalo puslapiuose, vaidybinį ža-

vesį skleidė aplinkoje. Nes buvo reto įgimto gabumo aktorius ir šios, gamtos suteiktos, privilegijos negalėjo ar nenorėjo atsisaikyti. O lietuviškoje netolimoje praityje Vanagaitis pasirodė nebe pirmas aktorius, gebėjęs savo talentą praskleisti nuo scenos į įvairius gyvenimo teatrus bei jų užkulisius.

Bendradarbiavimas su A. Vanagaičiu Chicagoje lietuvių scenoje

Su A. Vanagaičiu teko pustrėčio sezono dirbti Kauno Valstybės teatro scenoje, kur jis buvo įgijęs nemenko populiarumo. Iš perspektyvos matau, jog veik nesirodė lietuviškuose charakteruose, o pasisekimo susilaukė anglų Oscar Wilde ir George Bernard Shaw komedijose ir šiaip verstiniuose veikaluose (nors nepajėgė įveikti Carlo Goldoni ar Beaumarchais stilistikos, bet stipriai viešpatavo Molierė komedijinė rolėje). Be scenos triušio, vadovavo dviem chorams, ryškiai jų lygi pakėlęs.

Kažkurie sumetimai 1924 m. vasarą paskatino A. vanagaičių (su V. Dineika ir J. Olšausku) išvažiuoti Amerikon.

Su juo susitikau po dvejų metų jau Chicagoje. Įvykdė "Dzimdži Drimdži" iki New Yorko išvykas, Lietuvon Dineiką išlydėję, su Vanagaičiu grįžom į čekaginę vasaros šutrą. (Antanas tuo metu vadovavo "Birutės" chorui, ir prieš gastroles stebėjau jo paruoštą muzikinį spektaklį.)

Nuo tada tai ir prasidėjo naujam sceniniam sezonui pasiruošimas, kai temperatūra energingai siekė 100 laipsnių karščio ir kai Marquette Parko Vanagaičio "vyrų respublikos" bute nakties metu oras darydavosi dar tvankesnis ir šlapiai garuojas.

— Rašyk, Stasy, komediją, įpink aktualumu? Jei norime te-

Visur ir visokiomis progomis Antanas Vanagaitis buvo visuomeniškas, darbštus ir kūrybingas... (Margutis)

atru žiuorvus Chicagoje patraukė, turime juos pirmu pasirodymu smagiai nuteikti. Jei iki soties prisijuoks, visas sezonas bus sėkmingas, — mokė ir ragino mane Vanagaitis.

Komedija susiraizgė, tapo Vanagaičio bute surepetuota ir jau ankstyvą šutinantį rudens vakarą suvaidinta. Žiuorvai kvatojo, užtikrindami ateities sėkmę. Vaidino Antanas, vaidinau aš, vaidino geri scenos mėgėjai. Dirbome darniai, po kiekvieno veiksmo keisdami praktiškai primirkusius drabužius ir balntinius. Nes publikos susirinko daug daugiau, negu salė talpino, o anais laikais oro vėdinimo sistemos dar neegzistavo.

Po komedijos įvyko Glueko operos "Gegužio karalaitė" premjera (Antanas muzikiniai paruošė ir dirigavo, aš senai įvykdė džiauz sceninį pastatymą). Ir nedelsdami davėm naują spektaklį: ištraukus iš Schillerio "Klastos ir meilės" su Molierio triveiksme komediją "George Dandin, arba Sugėdintas vyras". Su Antanu čia pasirodėm kaip draminiai ir komediniai aktoriai. Vanagaitis

tuoj pat stato savo parašytą muzikinį veikala. Aš ruošiuosi naujai premjerai: S.Čiurlionienės "Aušros sūnų" Goodman teatro scenoje pastatymui. Susilpė geras sąstatas, vaidinome ir mudu su Antanu. Žiuorvai spektaklį sutinka entuziastingai, toje pačioje puikioje scenoje vėl kartojame. O Vanagaitis jau rengiasi choro koncertui ir naujam savo muzikiniam spektakliui.

Jam gimsta mintis kurti Chicagoje pastovų lietuvišką Operos teatrą, kurio atidarymui numato G. Verdi "Traviatos" pastatymą (Esu skatinamas pasiruošti jos režisūrai). Tuo pat metu jis rašo spaudoje, keldamas Lietuvių Kultūros rūmų statybos reikalą.

Aprašomieji įvykiai apima maždaug nepilną 1926-27 metų sezoną. Ir, regis, parodo, kaip anuo laiku Chicagoje dirbo profesionalai scenos menininkai. Kurie rūpėjo ne vien iš savo amatų išgyventi, bet tolygiai įsjudinti vietos lietuvišką sceninę veiklą.

Bendradarbiavimas su Antanu Vanagaičiu — vienas pačių šviesiausiųjų pergyvenimų. Mūsų tarpe neiškilo jokio konflikto, kuo tik sugebėdamas bandė man padėti, nei nepasitenkinimo, nei pavydo, nei kurio negero jausmo niekada nėra parodęs. Tai buvo netas, geras ir tikras draugas.

Mudvieju išsiskyrimas įvyko dėl materialių priežasčių. Bendrai susitarus, ryšio nenutraukiant, su slapta kits kitam pagalba. Be jokio kartelio, su abipusiu šiltu jausmu. Tačiau bendras triušas, atrodo, buvo atnešęs gerų vaisių. Tasai Chicagoje laikotarpis smagu ir jauku prisiminti.

Be perstojo kitiems tarnavimas. Politikavimo liūnuose savęs iškojimas. Žmogus, pats save pra-

— O žinai, Stasy, pražudžiau aš toje Amerikoje savo gyvenimą. Pražuvo ir talentas, baigiasi tuščiai ir gyvenimas.

Buvom patalpoje tik dviese. Tylėjau. Nes buvo graudu ir bai-

ciaybės karjerio. Tokių ir panašių knygų pasirodymą plačiai žinomų leidyklų kataloguose turėtų aktyviai paremti bent pradinė suma ir mūsų fondai bei pakiri mecenatai, kaip ir "Lithuania under the Soviets" tada parėmė I Laisvę fondas. Štai ir dabar yra proga angliškai skaitantiam pasauliui įteikti dr. Rimvydo Šilbajorio knyga — 14 studijų apie 14 laisvojo pasaulio mūsų rašytojų. Knyga išleista Oklahomos universiteto leidykla dar šią vasarą, jei iš šalies būtų parūpinta 3000 dolerių, o 7000 kloja pati leidykla. Bangu tiesiog ir klausti ar atsiras mūsuose kur nors tie 3000 dolerių?

● Dabartinės lietuvių kalbos vadybos, paruošė prof. J. Balčiko, II papildyta ir pataisyta laida sparčiai ruošiamas spaudai. Šiam reikalui panaudojama didžiojo liet. kalbos žodyno 3 mil. žodžių kartoteka, atrenkant reikalingiausius žodžius. Tikimasi naujosios laidos sulaukti 1971 metais.

● Jaunas okupuotas Lietuvos pianistas A. Maceina, pirmoji M. K. Čiurlionio konkurso Vilniuje laimėtojas, yra nusijustas i Tolimuosius Rytus — i Vladivostoką, kur jis dirba kaip muzikinių organizacijų koncertmeis-teris.

Antanas Vanagaitis (Margutis)

sienos nepraskelsi. Nori nenori, tenka prie kurios kaimenės glaus-tis, reikia kurioje balelėje mury-tis.

Antanas Vanagaitis buvo skirtingas, įdomus, "pats save pralenkęs" žmogus. Iš menkų dalykėlių romantiko širdimi troško daryti svarbius simbolius. O masės atsiliepdavo, patikėdavo, pritar-davo. Ir todėl Vanagaitis, skleidamas savo asmenybės hip-nozė, patraukdavo mases. Nes minios jautė, jog jis yra karštas Lietuvėlis mylėtojas ir jungdavo-si i tą tėvų šaliai meilės ekstazę.

Su Antanu Vanagaičiu ir vėl Chicagoje susitikau 1948 m. birželio pradžioje. Jisai negalavo širdimi, juntamai buvo nusiminęs, pervargęs. Bet pareižingai įvykdavo transliacijoms i radijo stotį, džiaugėsi, kad Petras Linkus stipriai redaguoja "Margutį", stebėdavosi, gėrėdavosi naujomis lietuvių meno pajėgomis (— ir kaip jūs tai pasiekti galėtum.). Syki, prisimenu tai buvo popie-tis, Antanas staiga prabilo i ma-

— O žinai, Stasy, pražudžiau aš toje Amerikoje savo gyvenimą. Pražuvo ir talentas, baigiasi tuščiai ir gyvenimas.

Buvom patalpoje tik dviese. Tylėjau. Nes buvo graudu ir bai-

Ar įvertinsime viso to reikšmę ir prasnę?

Prof. Vytautas Vardys — rusiškųjų studijų, šią vasarą vykstančių Miunchene, Vokietijoje, programos direktorius. Oklahomos universiteto Rusiškųjų studijų institutas savo užjūriniam Miuncheno centre nuo birželio 4 d. iki rugpjūčio 14 d. rengia visus adademicinius kreditus duodantį semestrą, apimantį rusų politiką, istoriją, kultūrą, kalbą ir šiandieninę komunistinę sistemą. Šio Miunchene įvykstančio studijinio semestro programos direktoriumi yra Oklahomos universitete profesoriaująs dr. Vytautas Vardys. Kas iš mūsų šių rusiškųjų studijų centru domėtu-si, gali rašyti adresu: Prof. V. St. Vardys, Director, Munich Center Program, Office of International Programs, 900 Asp. Ave., # 230, University of Oklahoma, Norman, Oklahoma 73069

Kaip žinome, prieš trejus me-tus pasaulinį vardą turinti Pra-eger leidykla išleido dr. V. Var-džio redaguotą, stambia knygą "Lithuania under The Soviets". Leidyklos vardas tokiu atveju iš karto atkreipia bibliotekų, mok-slininkų, politikų ir kultūrininkų dėmesį i išleistą knygą, juo la-biau, kai leidinys susilaukia dar ir tos srities specialistų pa-lankių recenzijų. Redaktoriui ir autoriui tada ji neša taipgi ne-mažus kreditus savo srities spe-

Lietuvių kultūros lobiai Kanados muziejuje

STASYS DAUNYS

Kanados sostinėje Ottawoje įsteigtas tautinis muziejus (National Museum of Canada) susilaukia vis didesnį dėmesio kanadiečių ir turistų tarpe. Jo pas-kirtis rinkti ir saugoti Kanadą sudarančių tautų liaudies kultū-rines vertybes. Muziejaus įstei-gimas patvirtintas 1927 m. sau-sio 5 d. Muziejus augo ir plėtė-si, bet ypač pradėjo turtėti ir gausėti, kai 1956 m. buvo pada-lytas i dvi pagrindines šakas: Gamtos istorijos ir Žmogaus isto-rijos. National Museum of Ca-nada 1968 m. apėlė 1.700.000 lankytojų.

Žmogaus istorijos muziejuje iš-skirtinai svarbų skyrių sudaro folkloro šaka, kurios direktore yra energinga prancūzų kilmės mokslininkė dr. C. Roy, pelnytai užstarnavusi geriausios prancū-zų folkloro specialistės vardą. Ge-rai žinodama visuose kontinentuo-se paskleistąją prancūzų tauto-saką, ji greitai randa didelių kul-tūrinių vertybių ir kitų tautų tautosakoje. Jos vadovaujamo muziejaus muziku yra kompozitorius Kenneth Peacock, kurio rankose yra muzikos archyvas ir jo sudarymo idėja. Su retu pasi-šventimu jis renka ir aprašo i-vairių tautų dainas ir muziką. Muzikos archyvu naudojasi mok-slininkai ir mokslo institucijos.

Prieš aštuonąją metų muzie-jaus vadovybė pradėjo domėtis taipgi ir lietuvių tautosaka, pa-tyrusi apie jos gausumą, įvairu-mi ir joje įžiūrėjusi didelių kul-tūrinių lobų. Lietuvaite tautosak-ininkė Danutė Rautins buvo pa-kviesta parūpinti lietuvių folk-loro ir teikti reikiamą inform-aaciją apie lietuvių tautosaką. Ne-lengva buvo apsispręsti, rašė Da-nutė savo pažįstamiems, kai pagrindinė sąlygoj buvo pažy-krėvių veiksmų, kad A. Vanagai-čio kūrybinis palikimas liktų iš-saugotas ir saugiai pereitų i lie-tuvių muzikos istoriją.

Šiuo rašiniu bandžiau priminti scenos bendradarbį, kuris, kad ir atsitiktinai i teatrą atėjęs, išli-ko, lietuviškai scenai ištikimas ne vien vadevilišėmis išdaigo-mis, bet atidavė tautiniam tea-trui daug didelės kūrybos.

— O žinai, Stasy, pražudžiau aš toje Amerikoje savo gyvenimą. Pražuvo ir talentas, baigiasi tuščiai ir gyvenimas.

Buvom patalpoje tik dviese. Tylėjau. Nes buvo graudu ir bai-

ciaybės karjerio. Tokių ir panašių knygų pasirodymą plačiai žinomų leidyklų kataloguose turėtų aktyviai paremti bent pradinė suma ir mūsų fondai bei pakiri mecenatai, kaip ir "Lithuania under the Soviets" tada parėmė I Laisvę fondas. Štai ir dabar yra proga angliškai skaitantiam pasauliui įteikti dr. Rimvydo Šilbajorio knyga — 14 studijų apie 14 laisvojo pasaulio mūsų rašytojų. Knyga išleista Oklahomos universiteto leidykla dar šią vasarą, jei iš šalies būtų parūpinta 3000 dolerių, o 7000 kloja pati leidykla. Bangu tiesiog ir klausti ar atsiras mūsuose kur nors tie 3000 dolerių?

● Dabartinės lietuvių kalbos vadybos, paruošė prof. J. Balčiko, II papildyta ir pataisyta laida sparčiai ruošiamas spaudai. Šiam reikalui panaudojama didžiojo liet. kalbos žodyno 3 mil. žodžių kartoteka, atrenkant reikalingiausius žodžius. Tikimasi naujosios laidos sulaukti 1971 metais.

● Jaunas okupuotas Lietuvos pianistas A. Maceina, pirmoji M. K. Čiurlionio konkurso Vilniuje laimėtojas, yra nusijustas i Tolimuosius Rytus — i Vladivostoką, kur jis dirba kaip muzikinių organizacijų koncertmeis-teris.

● Pakartota knygos apie 15 amž. Lietuvą laida. Vakarų Vokietijoje, Leidene prie Koelno, veikiantį žymi E. J. Brill vardo leidykla, kaip savo kataloge skel-bia, išleidžia antrąją laidą "H. Jablonowski knygos "Westruss-land zwischen Wilna und Moskau" (Vakarų Rusija tarp Vilniaus ir Maskvos). Kaip leidykla labai skirtingai ir pagal savo skonį pasirinktas dainas. Trumpu laiku išitinkta, kad esame nepranašijami net ir ukrainiečių, ku-rie Kanadoje dar tebeturi vien tik ukrainietiški tebekalbančių kaimu. Muziejiaus direktorė dr. Roy lietuviams paskyrė išskirti-ną dėmesį. Dabartinė jos didžio-ji svajonė — turėti didžiausią laisvajame pasaulyje lietuvių tau-tosakos skyrių. Danutė nuste-bino malonus faktas apie varžtų su-

švelninimą ribotis tik Kanada: dabar leista ir Jungtinių Ameri-kanos Valstybių lietuviams turtinti lietuviškąjį skyrių National Mu-seum of Canada.

Susilaukta gražaus įvertinimo, pasiekta didžiųjų laimėjimų. Vėl pasipylė Danutės laišškai, šį kar-tą jau ir Amerikos lietuviams. Pirmasis i Danutės prašymą su stambia įnašu atsiliepė čekagie-tis Balys Pakštas, buvęs Vilniaus Filharmonijos liaudies instru-mentų koncertmeisteris ir liau-dies ansamblio vadovo Jono Šve-do pavaduotojas. B. Pakštas Sek-minių rageliu įgrojo 19 lietuvių liaudies ir kitų dainų: Iš rytų ša-lėlės, Piemenėlio rauda, Pasvars-tyk, antela, Oi, žiba žiburėlis, Lietuva brangi, Leiskit i tėvyne, Kada noriu verkiu, Ant kalno karklai, Anoj pusėj ežero, Sėdžiu už stalelio, Viena linelius ro-viau, Linelius roviau (klaidėdie-čių daina), Siuntė mane motinė-lė, Šeriau žirgelį, Tykia, tykia Nemunėlis teka. Kur tas šaltinė-lis, Kai aš grėbiau lankoj šiena, Jau saulutė leidžias, Bijūnėlis. Dainas įrekordavo Liudas Kro-lis.

Muziejiaus muzikas kompozito-rius Kenneth Peacock atsiuntė B. Pakštui nuoširdžią padėką už įrekorduotas dainas, džiaugiasi jų grožiu, įvairumu, ypatingai pab-rėždamas labai gerą įrekordavi-mą — "The recording is absolu-tely beautiful". Prašo daugiau dainų, norėtų išgirsti ir kitus lie-tuvių liaudies muzikos instru-mentus, atsiuntė geriausios rū-šies įrekordavimų juosteles.

Kanados tautinis muziejus Ot-tawoje yra patikimiausia vieta lietuvių tautinės kultūros verty-bėms saugoti ir išlaikyti. Padė-kite mums, Danutė šaukiasi pa-galbos ir talkos. Atsiųskite dro-žinių, audinių ir kitokių dalykų, kurie įgalintų lietuviams apie save daugiausia pasakyti gausiems muziejiaus lankytojams. Muziejus viską rūpestingai renka ir tva-ko. Kiekvienas siuntėjas gauna asmenišką laišką, patvirtinan-tį gavimą ir išreiškiantį padėką. Jei už atsiųstą daiktą pageidau-jamas atlyginimas, muziejus at-lygina. Siunčiant eksponatus rei-kalinga informacija: kam pri-klauso, kam priklauso, kilmės vieta, kuriam reikalui pagamintas (tai liečia audinius ir kt.), senti-mentali vertė (pvz. daiktas pa-irmtas senelei ar motinai prisiminti). Jei aprašoma angliškai, siųsti muziejiaus direktorės adre-su: Dr. C. Roy, National Museu of Canada, Ottawa 4, Canada. Būtinai aiškiai pabrėžti, kad tai yra lietuviškas eksponatas. Apra-šant lietuviškai, vertimo tikslu siųsti Danutės vardu. Danutė Rautins, 179 Keele Str., Toron-to 9, Ontario, Canada.

Muziejiaus lietuviškasis skyrius labai pageidauja gerų drožinių nuotraukų, didesnio formato, y-pačiai spalvuotų. Už foto nuot-raukas tuojau atlyginama. Čika-gietis Vincas Vaitkevičius jau pa-skyrė Sekminių ragelį, savo ran-komis pagamintą.

● Pakartota knygos apie 15 amž. Lietuvą laida. Vakarų Vokietijoje, Leidene prie Koelno, veikiantį žymi E. J. Brill vardo leidykla, kaip savo kataloge skel-bia, išleidžia antrąją laidą "H. Jablonowski knygos "Westruss-land zwischen Wilna und Moskau" (Vakarų Rusija tarp Vilniaus ir Maskvos). Kaip leidykla labai skirtingai ir pagal savo skonį pasirinktas dainas. Trumpu laiku išitinkta, kad esame nepranašijami net ir ukrainiečių, ku-rie Kanadoje dar tebeturi vien tik ukrainietiški tebekalbančių kaimu. Muziejiaus direktorė dr. Roy lietuviams paskyrė išskirti-ną dėmesį. Dabartinė jos didžio-ji svajonė — turėti didžiausią laisvajame pasaulyje lietuvių tau-tosakos skyrių. Danutė nuste-bino malonus faktas apie varžtų su-

Balys Pakštas, Sekminių rageliu Kanados valstybiniam muziejui įgrojęs visą eilę lietuvių liaudies melodijų.

cock buvo nuste-bintas žanrų gau-sumu ir tuojau pastebėjo, kad čia buvo paliestas ypatingai turtin-gas folkloras. Ji stebino, kad kiekvienas dainininkas dainavo labai skirtingai ir pagal savo skonį pasirinktas dainas. Trumpu laiku išitinkta, kad esame nepranašijami net ir ukrainiečių, ku-rie Kanadoje dar tebeturi vien tik ukrainietiški tebekalbančių kaimu. Muziejiaus direktorė dr. Roy lietuviams paskyrė išskirti-ną dėmesį. Dabartinė jos didžio-ji svajonė — turėti didžiausią laisvajame pasaulyje lietuvių tau-tosakos skyrių. Danutė nuste-bino malonus faktas apie varžtų su-

Dramaturgo Tennessee Williams kelias į katalikybę

Faktai ir idėjos, atskleidžiamos jo tikro brolio

JUOZAS PRUNSKIS

Tokio literatūros pirmūno, kaip dramaturgas Tennessee Williams, apsisprendimas tapti kataliku yra labai intriguojantis ir reikšmingas. Mums norisi daugiau apie jo vidinius išgyvenimus patirti ir gerai kad kitas konvertitas — Walter Dalin Williams — mums čia ateina į talką. Tuo reikšmingiau, kad šis autorius yra dramaturgo Tennessee Williams tikras brolis ir jis jau 1960 m. paskelbtame straipsnyje pramatė savo brolio — rašytojo kelią į katalikybę (Straipsnis ž.m. vasario 21 d. persispausdino "The New World" Nr. 8).

Dabar brolis pasakoja, kad kai rašytojas buvo dar visai mažas vaikas ir vadinosi Thomas Lanier Williams, motina kartą rado jį kieme bekasantį didžiule duobe. Kai motina paklausė, kam jis kasa duobę, berniukas atsakė, kad jis nori prisikisti iki pat velnio.

Tennessee ryšys su religija

Ir daugelis kritikų pastebi, kad dramaturgas Williams visą laiką nenustojęs kasęs gilyn. Brolis pasakoja, kad II Pasaulinio karo metu, kai po atostogų vežė jį rašytojas atgal į kareivines, pasisakė, kad jis yra tikis Dievą.

Viename televizijos pasikalbėjime 1958 m. Tennessee viešai pasisakė, kad jis yra tikintis žmogus ir kad jam skaudu, jog daugelis jį laiko kontroversiniu, nesvariu rašytoju. Jis būtų linkęs, kad publika daugiau kreiptų dėmesį į jo sukurtų charakterių teigiamas puses: ryžtą, kilniaširdiškumą, humora, garbingumą, užuojautą, o ne į jų silpnumus.

"Stikliniame žvėryne"

Iš tikrųjų, jo sukurtuose veikaluose tie taurieji bruožai yra ryškūs. Pvz. "Stikliniame žvėryne" (J. Blekaičio režisūroj statytame Chicagoje) pavaizduojamas vyro apleistos motinos pastangos nešti laimę dviems jos vaikams. Ji net stengiasi įtikinti sūnų, kad jis parvestų jį namus vaikina — džentelmeną, kuris susipažintų ir, gal būt, net vestų jos invalidę dukrą. Tas planas suyra, kai paaiškėja, kad svečias yra susižiedavęs su kita. Motina bara sūnų dėl tos klaidos, jis gi paseka tėvo pėdomis... Nepaisant to, dramoje vyrauja sveika pažūra į gyvenimą, ir kūrinys pasilieka kaip vienas dramos šedevrų anglų kalba.

Ši lyriškiausia Tennessee drama yra laimėjusi New Yorko dramos kritikų premija.

Pulitzer premijų laimėtojas

Kita drama — "Streetcar Named Desire" 1947 m. laimėjo Pulitzer premiją. Jos premjera New York'e susilaukė vieną šilto spaudos priėmimo. Čia į žmogų žvelgiama daugiau iš negatyvios pusės. Vaizduojama viena gana švelni aristokratė, kuri atvyksta tramvajumi, pavadintu Desire, pas savo seserį į New Orleans, kur sesers vyras, žiaurus ir neapštas, nusprendžia tą aristokratę sumurkdyti. Jis atskleidžia jos praeitį, išlaško jos iliuzijas; įvedama ir prievartos scena. Anot dramaturgo brolio, šis veiklas padeda atskleisti kiekvienam iš mūsų esančius brutalumo pradus. Tai parodymas tų nuodėmių žmogaus prigimtyje.

Ir kita Williams drama "Cat on a Hot Tin Roof" laimėjo (1955 m.) Pulitzer premija. Ji daugeliui bus pažįstama iš suskuto tuo pačiu pavadinimu filmo. Čia vaizduojama pilno moterystės gyvenimo besilginti žmona, alkoholis jos nesuprantantis vyras. Tai irgi moralinė drama, išryškinanti blogį šeimoje.

Dangaus mėlynių paukštis

Tennessee Williams trenkia smūgių rasinei neapykantai savo dramose "Orpheus Descending", "Sweet Bird of Youth". "Orpheus", pavadinimu "Orfėjas pragare", 1942 m. buvo pastatytas Vilniaus dramos teatre. Šiose dramose autorius taip pat susirūpinęs parodyti seksualinio palaidumo blogį. Iš "Orpheus" yra sukurtas filmas "The Fugitive King". tas veikalas laikomas labiausiai melodramatišku iš visų Williams veikalų. Turtingas poetiškais polėkais, kaip ir kiti.

Čia stipriai ryškūs simbolizmas. Trečiame veiksmo vyras, kuris vaizduoja mirtį, peršauna savo žmoną, laukiančią kūdikio iš nuodėmingos meilės su jaunu gitaristu. Šis, savo sugedimo prislėgtas, dejuoja dėl prarasto švaraus gyvenimo. Jis kalba apie tą dangaus mėlynės paukštį, kuris niekada nenusileidžia ant žemės, vis pasilieka švarus, nesužeptas aukštai danguje, ties saule. Ir jis taria: "Aš norėčiau būti kaip tas paukštis — niekada sugedimo nepaliestas".

Moralinis sužlugimas ir jaunatvės nekaltumas

Drama "Sweet Bird of Youth" buvo su pasisekimu statoma Broadway teatre. Čia irgi prievarta, moralinis sužlugimas gausiai turi vietos, bet veikalo herojus Chance Wayne apgailestauja gyvenimo atneštą savo sugedimą ir ieško būdų "pagauti saldų jaunatvės paukštį" — prarastą nekaltumą.

Abiejuose dramose — "Orpheus" ir "Sweet Bird" — išryškina, jog nupuolimo padarinys yra žmogaus sužalojimas ir mirtis. Nei vienoje tų dramų nusidėjėlis netriumfuoja ir nuodėmė nėra garbinama. Priešingai, "Sweet Bird" dramose pabaigoje centrinis charakteris net nepraso jo pasigailėti, jį suprasti. Jis tik nori, kad kiekvienas mes atrastume jame save patį ir kad išvelgtume savyje mūsų pačių priešą — laiko dvasią.

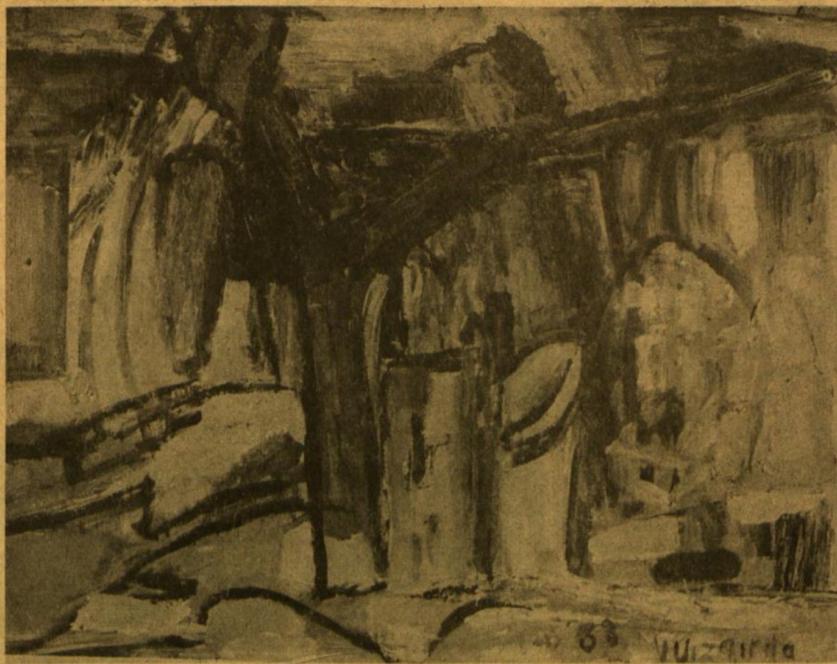
Didėjas susidomėjimas katalikybe

Dėstydamas šias mintis, rašytojo brolis pabrėžia: "Kaip atsivertėlis į katalikybę, aš džiaugiuosi, matydamas, kaip Tennessee savo kūrinuose rodo vis didėjančią susidomėjimą katalikybe". Ir toliau Walter Dakin Williams nurodo, pavyzdžiui, jog dramoje "The Rose Tattoo" herojė Serafina maldauja kunigą, kad tas atskleistų mirusio jos vyro išpažinties paslaptį ir būtų išskaldytos jos abejonės dėl vyro ištikimumo. Susidaro aštrūs ginčai, bet kunigas pasilieka ištikimas savo pašaukimui, išpažinties paslapties nesulaužo.

Rašytojo brolis atrado vaidinimui paruoštame Tennessee dramose "Suddenly, Last Summer" tekste nurodymą režisūrai, išryškinantį rašytojo turėtą pagarbą Eucharistijai. Irašas skamba: "Ji pakelia ploną paauskuotais kraštais knyga, lyg iškeldama Ostiją prieš altorių".

"Kasėsi į velnią", bet ieškojo Dievo

Rašytojo brolis pastebi, kad nors ir atrodo, jog Tennessee vis, kaip vaikystėje, "kasasi į velnią", tikrumoje jis ieško Dievo. Jo dramoje "Sweet Bird of Youth" išblėstanti filmų karalienė išryškina tą autoriaus ieškojimą, kai ji dramose pabaigoje taria: "Kurį nors dieną paslaptį Dievas gali nužengti iš už uždangos, kaip aktorius nusimesdamas grimą ir kostiumą". Rašytojo brolis liudija, kad Te-

Viktoras Vizgirda

Peizažo konstrukcija

Maskvos emisaras kaltina lietuvius rašytojus Vilniuje

nnessee vis stebėjo kovą tarp gėrio ir blogio ir visuose savo kūrinuose tai vaizdavo, ypač gi dramoje "Summer and Smoke". Čia dvasiniai nusiteikusi pastorius duktė įstengia per daug jau kūniškumo persiėmusį gydytojo sūnų atversti į tikėjimą Dievo buvimu. Deja, tas dvasios ir kūno konfliktas baigiasi nelaimingai, kai ta mergaitė Alma (ispaniškai reiškia sielą) pati suklumpa, pasiduodama savo prigimties silpnybei. Tą pavojų, sako rašytojo brolis, giliai jautė šv. Povilas, kai jis rašė, kad "nors aš vedu išganyman kitus, bet galiu pats savo sielą prarasti".

Simpatijos katalikybe

Darydamas išvadą apie savo brolio pasaulėžiūrą, Walter Dakin Williams pažymi: "Nors blogio jėgos dažnai triumfuoja Tennessee dramose, kaip jos dažnai triumfuoja ir gyvenime, tačiau niekas negali abejoti, kad jo simpatijos yra su Alma, su Chance Wayne... Jis apverčia jų nekaltumo paradimą, jų gyvenimą, jų sielas. Ko jis ieško ir ką jis dar turi atrasti, tai viltis ir atpirkimas — atleidimas nusidėjėliui, teikiamas visus mylinčiojo Dievo, kuris atlygins nusidėjėliui, ištengusį nugalėti piktus nuodėmės padarinius. Kaip tiesos ieškotojas, Tennessee savo kūriniiu gali būti nuvestas į tą, ką aš jau suradau: į visos tiesos šaltinį — Bažnyčią".

Pagaliau brolis pareiškia, jog Tennessee jam buvo pasakęs, kad jeigu jam reikėtų dabar pasirinkti vieną iš visų Bažnyčių, jis pasirinktų katalikų Bažnyčią.

Tie žodžiai buvo rašyti 1960 metais. Dabar jau žinome, kad Tennessee Williams, apie kurį ir mūsų enciklopedija sako, jog jis "daugelio laikomas iškiliausiu gyvuoju JAV dramaturgu", tapo kataliku. Aukščiau išdėstyti jo brolio informaciniai atskleidimai tik parodo, kad tas didžiojo rašytojo posūkis buvo ne staigus, o brenimo palaipsniui, tvirtu žingsniu artėjant prie katalikybės.

• **Kompozitoriaus Vytauto Klovos** naująją operą "Amerikoniškąji tragedija" ruošiasi pastatyti Rygos teatras. Kaip skelbiama, šią operą, pagal rašyt. R. Mackonio libretą, kompozitorius specialiai Rygos operai parašęs pereinamais metais. Birželio mėn. Rygos operos taryba ją pripažinusi statytina. Dainuos geriausias latvių tenoras Janis Zabers, solistė Laima Andersonė, Rita Zelmanė, V. Grynberga ir kiti solistai. Diriguos J. Lindbergs, chormeisteriu pakviestas H. Mednis.

• **Skulptorė V. Skirgailaitė** vis gražiau imasi reikštis okup. Lietuvos meniniam gyvenime. Iš jos skulptūrų minimos: "Muzika", "Moteris", "Ieva", "Prabudimas".

Komunistų partija Vilniuje vėl pirktai suuzgė prieš rašytojus ir redaktorius. Šį kartą Maskvos emisaro Charazovo balsu. Kovo 11 d. Vilniuje buvo sušaukta respublikinio CK visuotinis susirinkimas (plenumas) apsvaistinti jaunimo indoktrinacijos sustiprinimo priemones. Pagrindinį pranešimą darė ne Sniečkus, o iš Maskvos prie jo priskirtas prižiūretojas Charazovas.

Kaip ir visada tokiose bolševikų kalbose, pradžioje išskaičiavo ilgą virtinę pagyrimų, anot kurių jaunimo auklėjimas komunistinėje dvasioje Lietuvoj visur vyksta puikiai. Po to — irgi, kaip visada — prasidėjo trūkumų skaičiavimai ir priekaištai. Aštriausius užspuolimas buvo nukreiptas prieš rašytoją Joną Mikelinšką:

— Praėjusių metų pabaigoje, — kalbėjo Charazovas, aišku, kieno nors pamokytas ar pakurstytas, nes pats juk Mikelinško raštų negalėjo suprast, — "Pergalės" žurnale buvo išspausdinta J. Mikelinško apysaka "Trys dienos ir trys naktys", kurioje autorius su užuojauta aprašo savo herojų, nekenčiantį mūsų visu-

menės. "Tiesos" laikraštis iš partinių pozicijų davė tinkamą atkirtį šiam paskvilui, nukreiptam prieš tarybinį žmogus. Negalima nemanyti, kad panašūs kūriniai yra pavojingi mūsų jaunimo idejiniam grūdinimui".

Tai grėsmingas apkalbinimas ne tik rašytojui, bet ir "Pergalės" redaktoriams... O tie — kietiti tinagai. A. Baltakis, Justinas Marcinkevičius — vardai, kuriems kandant, net ir Charazovo dantys šiais laikais gali išlūžti...

Mikelinskas jau ne pirmą kartą "paimamas į ataskaitą". Jau praėjusių pavasarį jis toj pačioj "Pergalėj" paskelbė novelę apie buvusio partizano su buvusiu stribu susitikimą, ir partijai tas pa-

A. ir J. MĖSOS KRAUTUVE
PRIME & CHOICE MĖSA
LIETUVISKOS DESROS
Užsakant didesnę kiekį parengiamas duodame nuolaidą.
2433 West 69th Street
Chicago, Ill. 60629

Sav.: Antanas ir Jeronimas Plieniai. Atmeta nuo 8 val. ryto iki 6 val. vak.

pasakojimas nepatiko. Tada vienas žinomas partietis išsibarė "Lit. ir Mene", ir tuo viskas pasibaigė. Dabar, praėjusio gruodžio "Pergalėj" pasirodė tos "Trys dienos ir naktys", 60 puslapių apysaka, kurią kažkoks Antanas Balsys TIESOJ (sausio 26) "į miltus sumalė", kaip netikusią meniniu, o ypač politiniu požiūriu. Mat, toj apysakoj yra parodytas kunigas, ir parodytas ne taip, kaip partija reikalauja kunigą rodyt. Balsys kaltina Mikelinšką, kad tasai "kunigo tiradoms" paskyręs ištus puslapius, kad kunigas kalba apie surakintas lūpas, apie nebylio padėtį, kurioje esanti bažnyčia, į kunigo lūpas esanti "sudėta visa Vatikane besišliejančių reaktoringų klerikalinių emigrantų propaganda", ir visa tai esą palikta ne tik be tinkamo, bet iš viso be jokio atsakymo...

Mikelinskas buvo kaltinamas, kad jis ir kito personažo lūpomis suformulavęs "buržuazinių filosofų ir propagandistų" pažiūrą į "tarybinę visuomenę". Kaltnime cituojamas toks pasisakymas apie tą visuomenę:

"... jie (žmonės. E.) visi be išimties slepia už septynių durų su septyniais užraktais savo dvasios turta ir neturta. Kodėl? Dėl to, kad kiekvienas individas pagal savo sugebėjimus maskuojasi, slepia tikrąjį veidą, vaidina svetimą vaidmenį, dangstosi demagoginėmis frazėmis ir meluoja, meluoja... Juo apdairesnis ir vikresnis subjektas, juo sunkiau jį pažinti".

Suprantama, kad partijos davatkomis plaukai pasiūšė nuo tokių minčių. Bet J. Macevičius, rašytojų s-gos sekretorius (tai ir politrukas) oficialioj apžvalgoj, kad ir pripažinęs šiek tiek trūkumų Mikelinško apysakoj, nupeitkė Balsio kritiką, sakydamas, kad toje "socialinės-estetinės analizės kriterijai perauga į politinę frazeologiją ir tuo pačiu pažeidžiamas mokslinis ir objektyvus kritikos charakteris".

Prieš Macevičių partijos CK susirinkime pasisakė radio-TV viršininkas Januītis, o visiškai už

Balsi, kaip jau pirma sakyta, — Charazovas.

Turbūt tik po kelių ar keliolikos mėnesių paaiškės, kokios bus šio susirėmimo pasekmės.

Ta pačia proga Charazovas priekaištavo Kaune leidžiamam "Nemuno" žurnalui, "kurio puslapiuose", esą, "kartais pasirodydavo silpni meniniai, ydingi idėjiniai atžvilgiai kūriniai", ir neišliko sausa nė "Komjaunimo Tiesa", kuri, sakė, "nušviedama tokį svarbų klausimą, kaip jaunimo politinis švietimas, dažnai apsiriboja medžiagos perspausdinimu iš centrinių laikraščių. Nėra reikiamo principingumo, spausdinant kaikurias medžiagas literatūros, meno, etikos ir filosofijos klausimais... žemu lygiu ir iš neteisingų pozicijų bandoma analizuoti atskirų rašytojų ir menininkų kūrinus".

Žodžiu, aiškūs komunistai nebepataiko eiti koja kojon... (ELTA)

• **Visa ellė lietuvių muzikų** negaudami darbo okup. Lietuvos teatruose, buvo priversti ieškoti juo Rusijos plėtuose. Gabus pianistas A. Končius šiuo metu dirba Maskvoje, kaip Maskvos ledo baletu trupės dirigentas; violončolistas J. Čelkauskas gavo darbą Maskvos muzikinio fondo kanceliarijoje; Operos solistas J. Jocius dirba Leningrado operoje. Jo pastangos sugrįžti į Lietuvą ir dirbti mūsų teatre nedavusios vaisių. Viena iš geriausių estrados artistų, festivalio Sofijoje laureatė D. Mažeikaite nebuvo priimta į Lietuvos filharmoniją. Tarptautinės klasės smukininkė D. Pomerancaitė, baigusi aspirantūrą pas žymų profesorių D. Oistrachą, nepatekusi į mūsų konservatoriją, užtat ją mieliai su tiekė ukrainiečiai, ir šiandien ji gausiuose konkursuose bei pasirodymuose atstovaujanti ne Lietuvai, bet Ukrainai. Panašių pavyzdžių esą daugybė, ir tai rodo, kad menininkų aprūpinimo profesiniu darbu reikalai okup. Lietuvoje nėra tokie geri, kaip sovietinė propaganda skelbia.

foto V. MAŽELIS

- vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
- portretūra
- meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

Tel. — HY 7-4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

Kurkite geresnę ateitį

Išjunkite į CHICAGO TAUPYMO BENDROVĖS Taupytojų Praturtėjimo Planą! Pasirinkit Jums tinkamiausią Mėnesinį Taupytojų Praturtėjimo planą iš žemiau nurodytos lentelės sudarytos pagal dabar taupymo knygelėse mokamus 43%. Pradėkite taupyti dabar geresnei savo atečiai.

STAI MĖNESINĖ TAUPYMO LENTELE:

MĖNESINĖS SANTAUPOS	2 YRS.	4 YRS.	6 YRS.	8 YRS.	10 YRS.
\$10.00	\$252.13	\$524.08	\$833.30	\$1,167.46	\$1,534.51
20.00	504.26	1,048.16	1,666.59	2,334.91	3,069.02
30.00	756.39	1,572.25	2,499.89	3,502.37	4,603.53
40.00	1,008.53	2,116.33	3,333.18	4,669.82	6,138.04
50.00	1,260.66	2,645.41	4,166.48	5,837.28	7,672.55
60.00	1,512.79	3,174.49	4,999.78	7,004.73	9,207.06
70.00	1,764.92	3,703.58	5,833.07	8,172.19	10,741.57
80.00	2,017.05	4,232.66	6,666.37	9,339.65	12,276.08
90.00	2,269.18	4,761.74	7,499.66	10,507.10	13,810.59
100.00	2,521.32	5,290.82	8,332.96	11,674.56	15,345.09

MĖNESINĖ TAUPYTOJŲ PRATURTĖJIMO LENTELE

MĖNESINĖS SANTAUPOS	2 YRS.	4 YRS.	6 YRS.	8 YRS.	10 YRS.
\$10.00	\$252.13	\$524.08	\$833.30	\$1,167.46	\$1,534.51
20.00	504.26	1,048.16	1,666.59	2,334.91	3,069.02
30.00	756.39	1,572.25	2,499.89	3,502.37	4,603.53
40.00	1,008.53	2,116.33	3,333.18	4,669.82	6,138.04
50.00	1,260.66	2,645.41	4,166.48	5,837.28	7,672.55
60.00	1,512.79	3,174.49	4,999.78	7,004.73	9,207.06
70.00	1,764.92	3,703.58	5,833.07	8,172.19	10,741.57
80.00	2,017.05	4,232.66	6,666.37	9,339.65	12,276.08
90.00	2,269.18	4,761.74	7,499.66	10,507.10	13,810.59
100.00	2,521.32	5,290.82	8,332.96	11,674.56	15,345.09

SAFETY DEPOSIT BOXES

5 1/4% on \$8,000.00 Certificates

4 3/4% on Pass Book Accounts

CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSN.
6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575
HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat. 9 to 12:30
2 FREE PARKING LOTS

JOHN Pakel, President

Lietuvos kelias iki 1569 metų Liublino Unijos

J. DAINAUSKAS

Lietuvos - Lenkijos santykiuose lenkų ypatingai aukština t. v. Liublino unija, kurios 400 metų sukaktis prisimintina š.m. liepos mėn. 1 d., buvo vien ryškiausias epizodas ilgoje tų santykių raidoje. Nuo Jogailos išėjimo į Lenkiją užkuriomis 1386 metais, lietuviai šiame bendravime su lenkais pirmą kartą stengėsi apginti Lietuvos valstybės savarankiškumą, nepriklausomumą, gi lenkai nepaliaujamai siekė Lietuvos valstybę įjungti į Lenkiją. Ryškiausiai tuos lenkų kėslus Lietuvos atžvilgiu pareiškė Krokuvos vyskupas — kardinolas, Lenkijos valstybininkas Zbigniewas Olesnickis (1389-1455), kuris atvirai reikalavo visas Lietuvos žemes padaryti Lenkijos valstybės dalimis, provincijomis, t.y. Lietuvos valstybę visai panaikinti. Lietuvius — Lenkijos santykiuose tai sudarė šimtmetines lenkų politikų veiklos gaires; keitėsi gal tik taktika, gi siekis liko tas pats.

Toje atkakloje kovoje lenkai prieš lietuvius ypatingai naudojo politinį šantažą, apgaulę ir, nors dėjęsi Lietuvos sąjungininkais, stengėsi išnaudoti kiekvieną Lietuvos valstybės susilpnėjimą, kad iš to būtų galima ką nors "pelnyti" Lenkijai. Didelis Lietuvos patriotas Vladas Putvis — Putvinskis tų santykių raidą pamatuotai apibūdino šitaip: "Lenkija amžinose tautų ristyne ir kovoje su mumis vartojo ypatingą priemonių. Negalėdama apveikti geležim ir ugnim, ji apsimetė drauge. Kada kiti kaimynai atvirai puldavo Lietuvą iš visų pusių, Lenkija veidmainingai ištiesė sąjungininkų ranką. Viena ranka ji padėjo kautis su priešais, bet vien tik tam, kad kita ranka prismaugtų ir paglemžtų sau pačią Lietuvą". Neabejotina, kad tuose Lietuvos — Lenkijos santykiuose abiejų valstybių vadovų pagrindiniai siekliai ir tikslai buvo diametraliai priešingi.

Lietuviams Jogailos vedybomis Lietuva su Lenkija sudarė draugišką politinę sąjungą, kad ateityje abi valstybės gyventų taikoje, padėtų viena kitai savo raidoje ir drauge kovotų su priešais, jokiū būdu nesuliedamos į kokį vieną junginį, bet likdamos ir toliau dvi atskiros, nepriklausomos valstybės. Lietuviai tokį tos sąjungos supratimą reiškė savo atskiro valdovo turėjimu, savo teritorija, savo valdovo tarybų, valstybės valdymo savitų organų išlaikymu. 1413 m. spalio mėn. 2 d. Horodlės akte (kuris vadinamas "Sator" ir kuriuo, esa, Lietuvos didikai priima iš lenkų herbus ir pasižada Lietuvai surišti su Lenkija) kalbama tik apie dviejų savarankiškų valstybių sąjungą. 1447 metų Kazimiero ir 1492 metų Aleksandro privilegijos įpareigojo valdovus ne tik išlaikyti Lietuvos valstybės savarankiškumą, bet ir reikalavo, kad tie valdovai ir jų įpėdiniai rūpintųsi atgauti kokiū nors būdu prarastą Lietuvos žemes ir nuolat rūpintųsi Lietuvos valstybės išlaikymu, klestėjimu ir augimu.

1392 m. Astravo sutartimi gavęs valdyti Lietuvos žemes, Vytautas rūpinosi susilpninti, o gal net ir nutraukti Jogailos užmegztus Lietuvos — Lenkijos tarpvalstybinius ryšius, bet 1399 m. pralaimėjęs prie Vorklos upės mūšį prieš totorius, lenkų ponų buvo priverstas 1401 m. Vilniuje pasirašyti naują ryšio su Lenkija sutartį. Tą sutartimi Lietuva po Vytauto mirties turėjusi atitekti Lenkijai. Gi t.v. lenkų ponų Horodlės 1413 m. spalio mėn. 2 d. akte kalbama apie abiejų valstybių sujungimą į vieną valstybę, tačiau tolimesnė įvykių eiga nesiklostė pagal

lenkų norus, ir Vytauto — Kazimiero laikais Lietuva vis išslysdavo iš lenkų rankų, nors tos lenkų pastangos Lietuvą įjungti į Lenkiją ne tik nemažėjo, bet augo.

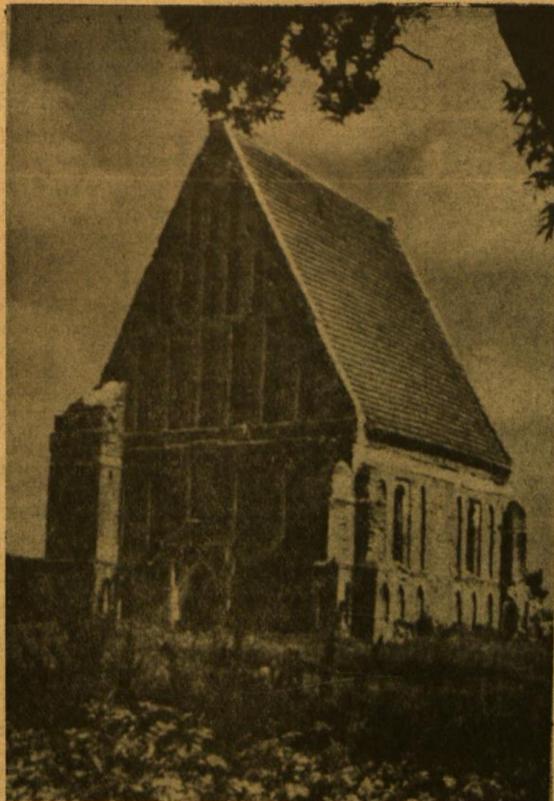
Pažymėtina, kad ne lietuviai, bet lenkai visą laiką siekė, jog tas abi valstybes valdytų vienas ir tas pats valdovas. Lenkai, vis pasirinkdami savo valdovų Lietuvos valdovą, įvairiomis priemonėmis darė jį sau priklausomą, o su laiku ir visai paklusnų vien Lenkijos interesų gynėju, pasiekdami tiek, kad 1564 m. Zygmantas Augustas savo paveldėjimo teisių į Lietuvos valstybę atsisakęs Lenkijos naudai. Lenkam tai buvo didelis laimėjimas.

Vis nepajėgdami įjungti į Lenkiją visos Lietuvos, jie pirmą kartą siekė atplėšti nuo Lietuvos Voliniją, Palenkę ir Kijevo žemes. Ypač aštrūs ginčai dėl tų žemių buvo kilę prie Kazimiero (Jogailaičio) daugelyje suvažiavimų, kone pereinami ir atvirą karą. Prie Kazimiero lietuviai tas žemes dar apgynė nuo lenkų, nors šie jau visą laiką ten brovėso plėšikavo ir niekad neatsisakė ateityje vis jų reikalauti sau. Vėliau lenkai šias savo pastangas panaudojo spaudimui priversti lietuvius sudaryti su lenkais uniją.

Lenkai šiandien vis dar bando teigti, jog, girdi, tos unijos troškimo ir ieškojo lietuviai, o ne lenkai. Vis dėlto istoriniai faktai rodo ką kitą. Lenkai kiekvieno suvažiavimo ar seimo proga vis įkyriai reikalavo, kad Lietuva suėitų su Lenkija į uniją, kad iš to "junginio" susidarytų viena valstybė ir... viena tauta! Užtenka tik paminėti suvažiavimus, vykusius artimiausiam laikotarpyje prieš tą Liublino uniją, būtent, vien tik Zygmanto laikais.

1548 m. mirus Zygmantui Seniui, Zygmantas Augustas tapo abiejų valstybių valdovu. Jau tų pat metų Petrakovo seime lenkai kėlė unijos sudarymo klausimą, nors nieko dar nelaimėdami. 1551. IX.29 Vilniaus visuotiniame seime lenkų pasiuntiniai vėl kėlė unijos klausimą, bet seimas tą reikalą visai atsisakė svarstyti. 1553 m. Parčovo seime lenkų atstovai reikalavo, kad valdovas palenkėtų lietuvius unijos sudarymui. Bet klausimas ir vėl lietuvių visai nebuvo svarstytas. Vieton to 1554. XI. Vilniaus seime lietuviai prašė valdovą, kad būtų sustabdyti Lietuvos žemėse lenkų daromi plėšimai. Valdovas pažadėjo tą lietuvių reikalavimą patenkinti. Tais pačiais metais, o taip pat 1557, 1558, 1559 metais, lietuviai reikalauja patikrinti ir patikslinti Lietuvos — Lenkijos sieną, kurią lenkai nuolat pažeidinėja.

1563. XI. — 1564. IV Varšuvoje įvyko bendras lietuvių — lenkų pasitarimas, sukviestas aptarti lėšų rinkimo klausimui karo su Maskva akivaizdoje. Tačiau pasitarime daugiausia buvo kalbama apie uniją. Buvo peržiūrimi seni Lietuvos — Lenkijos santykių dokumentai. Lenkai reikalavo, kad būtų panaikintos visos Lietuvos valstybės savarankiškumo ženklai: kad jungtinėje valstybėje būtų tik vienas kanceleris, vienas maršalas, vienas valstybės antspaudas, vienas išdas, vienas seimas, kad valdovas būtų vainikuojamas tik Lenkijos karūna ir tituluojamas tik Lenkijos valstybės ir Lietuvos žemių valdovu, kad būtų daugiau nevainikuojamas ir Lietuvos valdovu. Greta viso to, lenkai dar reikalavo sau Volinijos, Palenkės ir t.t. Lietuviai visus tuos reikalavimus atmetė. 1564.V. —VI. Bielsko seime lenkų atstovai vėl reikalavo sudaryti uniją, bet lietuviai, vieton to, svarstė savo Statuto papildymus. Tame gi

Zapyškio bažnyčia netoli Kauno, prie Nemuno. Gotinės architektūros XVI amžiaus paminklas Lietuvoje. Nuotr. P. Karpavičiaus

Daug pašauktųjų, bet maža išrinktųjų

(Atkelta iš 1 ps.)

balastu ir tuo įspūdį išsklaido bei skaitytojo dėmesį nukreipia kitur, nukreipia į autorius visai neapsvarstytas pripuolambybes. Su ta problema rišasi ir dialogų klausimas. Per dažnai jie dirbtiniai ir perforsuoti. Kartais visi autorius personažai kalba tuo pačiu tempu ir tais pačiais išreiškimais bei galvoja tom pačiom mintim. Tada matai, kaip visų personažų lūpom kalba autorius, o ne jo sukurti veikėjai.

Klausiat: ar jaučiama romanos laisvės kovos metų dvasia? Deja. Sakau, deja, nes retorika, nors ir patriotiška, nepadaro gerą romano. — Priešingai — ji dažnai pasmerkia nepasisekimui. Vis dar smarkokai jaučiami bėgimo iš Lietuvos scenos ir pergyvenimai, Vokietijos lageriai ir naujakurių dienos. Tačiau jau bandoma pasisakyti ir šviežiau. Šalia premijuotojo buvo ir keli kiti, bandantys vaizduoti jau okupuotosios Lietuvos gyvenimą. Pora buvo detektyvinių nuotykių pynės. Ypač pavykus buvo viena Lietuvos kaimo apysaka, kuri tikrai sėkmingai, su nuotaika ir humoru, vaizdavo kaimo gyvenimą.

Premijuotasis romanas imponavo nauju žvilgsniu ir savita situacija. Autorius pajėgė sukurti tam tikrą intelektualinę intriga. Jei detektyvinė intriga vadovaujasi situacijomis, tai čia pagrindinio personažo užrašinėjamoms mintims kviečia sekti iki galo, iki paskutinioji jo mintis bus užfiksuota. Ta intriga ypač įdomi besidomintiems Lietuvos dabartine literatūra. Norisi sužinoti, kaip rašantis išriš savo nerimą, ar atpažins jo priežastį. Jeigu būčiau augus Lietuvoje, kaip tas rašytojėlis — bibliotekininkas, gal galvočiau, kad autorius nepažįsta tų sąlygų, nes žinočiau faktą, kad taip žmonės tose sąlygose negalvoja ir nesielgia. Dabar gi galui tik pasakyti, kad Gliaudos veikėjas ir jo mintys įtikino, kad tose sąlygose žmonės galėtų taip

Statute, dar net ryškiau negu 1529 metų I-jame Lietuvos Statute, pabrėžiamas Lietuvos savarankiškumas. 1566 m. Vilniuje, 1566 m. Brastoje, 1567 m. Gardine, 1568 m. Gardine lenkų pasiuntiniai vis bandė lietuvius palenkinti prie unijos klausimo nagrinėjimo, bet vis nesėkmingai. Pagaliau buvo sutarta tą reikalą svarstyti Liublino, kur turėta susirinkti 1568 m. gruodžio 23 d.

viena provokuojanti mintis, kurią pagvildenti gal būtų visai verta.

Reikia džiaugtis, kad konkursan suplaukė tiek rankraščių. Ir kiekvieną jų skaitydama, labai sąmoningai pamačiau, koks milžiniškas darbas yra romano rašymas.

Lilė Gražulienė (A.M.)

Amerikiečių ir britų televizija

(Atkelta iš 2 ps.)

sustatant mikrofonus, kameras ir

reporterį Covent Gardene buvo padaryti vien tik jam. Tačiau tai nebuvo vienintelis būdas, kuriuo BBC prisiderino prie aplinkumos tiesos ir padidino žiūrovų išgyvenimų betarpiškumą. Pirmos pertraukos metu uranešėjas pasakė, kad dabar publika eina į barą ko nors išgerti; gal būt, žiūrovas irgi yra ištroškęs, tad bus dviejų minučių pertrauka, kad jis galėtų pasiimti atgaivos savo paties namuose. "Tačiau tam jums nereikia stovėti eilėje. Aš įsivaizduoju, kad jūs galite tiesiai pasiimti savo stiklą".

Ar tai pataikavimas? Ne, atsa-

ko ponis D. Trilling. Ji buvusi sužavėta tuo jos pačios buvimo patvirtinimu. Ir dar kartą BBC parodžiusi savo pagarbą tikrovei ir savo nuostabiai paprastą ir tiesioginį ryšį su tikrais žmonėmis, kurie sudaro jos plačią bevardę publika.

P. Gaučys

10% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

KOSTAS BUTKUS
Tel. PR 8-2781

METALO IR STIKLO:
Tvoros, Stogeliai, Durys
Langai, Rynos, Turekliai

SIUNTINIAI | LIETUVA
COSMOS EXPRESS

MARQUETTE GIFT PARCEL SERV
3608 69th St. Tel. WA 5-2787
3501 69th St. Tel. WA 5-2737
3333 So. Halsted St. Tel. 264-3326
Lietuvių bendrovė turinti telse siuntinius sušali savo vardu iš Chicago siunčia į Lietuvą.
Didelė pasirinkimų įvairių medžiagų, Ital. lietaučių ir kitų prekių.
Prilimami doleriniai dovanų užsakymai.
E. ir V. Zukauskai

DAŽYMAS
FIGLAI DAŽAU KAMBARIUS.
VALAU KILIMUS IR BALDUS.
J. RUDIS — Tel. CL 4-1050

MOVING
J. NAUJOKAITIS
Apraustas perkraustymas
Ilgų metų patyrimas
WA 5-9209 Chicago, Illinois

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANCKUS
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos,
Tune-up ir Motorų Remontas
5759 So. Western Ave.
Kampas 58th Street
Telefonas — PProspect 8-9533

Heating Contractor
Jronglu naujus ir perstatau senus visų rūšių namo apšildymo pečius ir air conditioning į naujus ir senus namus. Stogų rinas (gutters), vandens slidymsi boilerius. Turju leidimus dirbti mieste ir užmieste.
Darbas atliekamas greitai ir sąžiningai. Apkačiavimai nemo kamai.
DOMAS ZUKAUSKAS
HEATING & SHEET METAL
1444 S. Western, Chicago 8, Ill
Telefonas VI 7-3447.

BANGA
TV, Radio, Stereo, Spalvotom televizijom antenos. Pard. ir taisymas.
2649 W. 63rd St., Tel. 434-0421
Vakarais skambinti WA 5-3607
P. Rudėnas K. Simulis

A. ABALL ROOFING CO.
Isteltga prieš 49 metus
Daugiam visų rūšių stogus. Taisome arba dedame naujus kaminus, rinas, nutekamuosius vamzdžius. Dažome iš lauko. Taisome mūra "tuck-pointing". Pinali apsidraudę. Visas darbas garantuotas
LA 1-6047 arba PO 2-8778
Apskačiavimai nemokamai
Skambinkite bet kurio laiku

GARBAGE DRUMS
WITH COVERS AND HANDLES
30 and 50 gal. Free delivery
5622 So. Racine, 434-1113

MOVING
Apraustas perkraustymas įvairių atstumų.
A. VILIMAS
823 WEST 34th PLACE
Telef. — FRONTIER 6-1882

LUIZ AUTO REPAIR
TELEF. — 436-3699
KAROSERLIOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629
Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

Velykinės Kortelės
RUSTCRAFT IR NORCROSS gamybos
Kiekvienai giminei ir draugams
DENNISON'S VELYKŲ PAPAUSIMAI IR DOVANŲ ĮPAKAVIMAI
VELYKINĖS KORTELES SVETIMOMIS KALBOMIS
DIRMAVONĖS IR KOMUNIJOS KORTELES

IAMA STATIONERS
"THE SHOP U-NEED" "THE SHOP U-NEEK"
6305-07 So. Kedzie Tel. PR 6-9102
Dovanos, Kortelės, Knogos, Rašt. Reikmenys ir Dennison Prekės

DOVANA

Tegul lyja

ŠIE SKĖČIAI GAUNAMI NEMOKAMAI NUO "ACCESSIBLES"

Jūs džiaugsitės šiuo specialiu pavasarinu pasiūlymu. Šie nepaprastai madingi skėčiai rodo tikrą luksusą. Vandeniui atspari medžiaga yra 100% acetate ir nepaprastai "designer" rankenos yra importuotos iš Italijos. Kai nevertojami šie skėčiai uždaryti yra puošnūs ir yra malonu juos nešti. Ši dovana jums nemokamai, su pasirinkimu spalvų ir rankenų, atidarius naują sąskaitą su \$500.00 arba daugiau, ar pridėjus tą sumą jūsų turimoje sąskaitoje. Siūlome jums platų pasirinkimą taupymo planų, įskaitant ir 5 1/2% Single Payment Certificate (minimum \$7,500), visiems jūsų taupymo pareikalavimams. Prašome, tik po vieną dovaną šeimai. Šis pasiūlymas baigsis balandžio 15-tą ir dovanos nėra siunčiamos paštu. Atvykite dar šiandien.

Saint Anthony Savings
1447 S. 49th Ct., Cicero, Ill. 60650
PHONE: 656-6330
JOSEPH F. GRIBAUSKAS, Exec. Sec'y

Member Federal Savings and Loan Insurance Corporation, Washington, D.C.

Maironio namai Kaune

Šiandien

BRONIUS KVIKLYS

Rotušės aikštėje Kaune, greita daugelio senų architektūrinių paminklų, priešais Rotušės rūmus, stūkso seni dviaukšiai rūmai. Šį pastatą nepriklausomybės metais vadinome Maironio namais.

Rūmus XVII a. pastatė Didz. Lietuvos kunigaikštijos kanceleris Kristupas Pacas. Statydamas Pažaislio vienuolyną, jis čia ir gyveno. Mirdamas juos užrašė Pažaislio kamendulių vienuolynui. Vėliau jie perėjo į kitų didikų rankas, iš kurių grafi Chrapovickiai juos atnaujino. 1831 m. rusai rūmus nusavinę ir juose įrūšė karinį teismą. Dar vėliau jie perėjo į žydų rankas, o 1909 ar 1910 m. juos nusipirko prel. M. Mačiulis-Maironis. Rūmus jis atnaujino, gražiai sutvarkė ir kurį laiką prieš mirtį pats juose gyveno. Rūmuose buvo ir du šimtus svečių salė, Tado Daugirdo išdekoruota. Kauno metropolijos kunigų seminarija retkarčiais juose ruošdavo priėmimus. Rūmuose yra gyvenę prezidentas A. Smetona, prel. M. Krupavičius, prof. Iz. Tamošaitis ir kiti žinomi asmenys.

Mirus Maironiui, rūmuose įkurdintas Tautosakos archyvas. 1936 m. juose pradėtas organizuoti Maironio vardo literatūros muziejus, kurį vedė poetas Bern. Brazdžionis. Jo ir kitų talkininkų rūpesčiu čia buvo sutelkta daug Maironių ir kitų mūsų rašytojų liečiančios medžiagos: rankraščių, knygų, rašytojų namų apyvokos dalykų ir pan. reikmenų.

Reikia džiaugtis, kad II pasaulinio karo veiksmams, gerokai apdaužę Kauną, muziejus kaip ir nepalietė, ir pokario metais jis buvo atkurtas. 1955 m. jis buvo pavadintas Kauno literatūrinių muziejum (Maironio vardas bolševikams nebuvo priimtinas), o 1965 m. pavadintas Lietuvos T. SR literatūros muziejum. Mūsų rašytojus liečianti medžiaga ir toliau buvo renkama. Sovietinė spauda retkarčiais apie ją užsimena, nes muziejus yra turistų labai gausiai lankomas.

Mus pasiekusiomis žiniomis, tik dalis rašytojų liečiančių dalykų muziejuje yra eksponuoti (išdėlioti): didesnė dalis guli fonduose (sandėliuose). Muziejinė medžiaga suskirstyta skyriais (feodalizmo, kapitalizmo ir socializmo epochos). Antrajame aukšte tebesanti iš senovės laiku įtaisyta arfa, kuri, atidarant duris, gražiai suskamba. Buvęs Maironio butelis paliktas, tik jo miegamajame sustatyti svečių salionė baldai, kurių tarpe esąs ir vintui lošti staliukas. Buv. darbo kambarys paliktas, greičiausiai, kaip buvęs Maironio laikais: yra rašomasis stalas, aukštas pulas (ant jo Maironis rašydavo stovėdamas); kitame darbo kambarėje yra knygu spintos. Iš buv. Maironio bibliotekos išlikę apie 500 knygų. Jų tarpe esąs ir 1588 m. Vilniuje išleistas Lietuvos statutas. Sutelkta nemaža poeto

rankraštines medžiagas, kurių tarpe esąs ir "Pavasario balsų" 1926 m. laidos rankraštis.

I Maironio rūmus pokario metais pateko ir rašytojo Tumo — Vaižganto kai kurie baldai, paveikslai ir smulkūs daiktai. Esanti ir Vaižganto kanarėlės iškamša. Kituose skyriuose padėti kitų mūsų rašytojų rankraščiai. Atrodo, kad čia yra ir pokario metais iš sugriauto Karaliaučiaus griuvėsių paimti ir į Lietuvą atgabenti kai kurie K. Donelaičio rankraščiai.

Paskutiniu metu muziejui buvęs perduotas vysk. M. Valančiaus rašomasis stalėlis, spintelė, bufetėlis. Esanti ir rašyt. Vinco Krėvės pypkė, kurią jis savo laikui padovanojęs Vytauto Didžiojo universitetui. I muziejų atgabentas ir kalbininko prof. J. Jablonskio vežimėlis. Kaip žinia, šis didelis mūsų tautos vyras buvo pusiau paralyžuotas, negalėjo vaikščioti ir važinėdavo vežimėliu. Kažkada į muziejų patekė ir pora dr. V. Kudirkos daiktelių: jo termometras ir dantims traukti prietaisėlis.

Iš rankraštines medžiagos paminėtinas neseniai gautas vysk. M. Valančiaus 1862 metų siekio rugsėjo mėn. 12 dieną rašytas rankraštis — Ganytojiškias laiškas apie "girtystę".

Tai vertingi lituanistiniai dalykai. Jų yra ir daugiau. Be je, muziejuje prigrūsta ir daug niekam nereikalingos bolševikinės propagandos medžiagos, įruošti jų mažai vertingų rašytojų — poetų skyriai ir kt. Bet, atrodo, muziejaus lankytojai akylių ir pelus nuo grūdų visai lengvai atskiria. Šiuo metu muziejaus direktorium yra Juozas Kulikauskas.

• **A. a. Augustinas Jakučionis**, žinomas mūsų pedagogas ir vadovėlių autorius, mirė okup. Lietuvoje kovo 5 d., sulaukęs 84 metų amžiaus. Vellonis buvo gimęs 1884. VIII. 19 Daugirdėlių k., Alytaus apskr. 1904 m. baigė Veiverių mokytojų seminariją ir pradėjo dirbti kaip mokytojas. Jo trijų dalių elementorius "Kelias į šviesą" susilaukė net 26 laidų. Lietuvių spaudoje pradėjo dirbti, tuojau ją atvagus. Yra paskelbęs daugybę straipsnių pedagoginiais ir kt. klausimais. Buvo vienas iš Lietuvių mokytojų profesinės s-gos steigėjų. Nuo 1949 m. gyveno kaip pensininkas.

• **T. Sventiskaitė ir H. Kunavičius**, okup. Lietuvos baleto veteranai, atsiveikino su teatru ir išėjo į pensiją. Paskutinis jų pasirodymas buvo J. Juzeliūno baleto "Ant marių kranto".

MOVING

SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli miesto leidimai ir pilna aprauda.

2047 W. 67th Place WA 5-8063

Maironio namų fasadas Kaune (kairėje)

KRONIKA

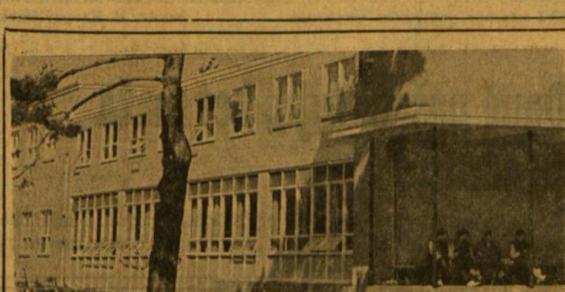
• **Albino Baranausko eilėraščių rinkinys "Pasaga ir vyšnios"**, leidžiamas Lietuviškos knygos klubo, šiuo metu spausdėje jau yra surinktas, ir autorius daro jo paskutinę korektūrą. Tai bus stambus, savitą balsą mūsų poezijos raidoje turintis eilėraščių pluoštas.

Albinas Baranauskas, pratešdamas mas jau gana ilgą vilkaviškių literatūrą tradiciją, anksčiau yra čia reiškęs kaip meistrškai kalbą ir temą valdantis beletristas. Pirmasis jo novelių rinkinys "Sniego platumos" (1955) yra laimėjęs "Aidu" žurnalo premiją, antrasis apysakų ir novelių pluoštas "Kalvos ir lankos" buvo išleistas 1959 metais, o 1965 metais jo romanui "Karklupėnuose" buvo paskirta "Draugo" romano konkurso tūkstantinė.

Pastaraisiais metais Albinas Baranauskas žurnaluose ir laikraščiuose gana gausiai spausdino temų ir formos prasme labai originalių savo eilėraščių saujas. Lietuviškos knygos klubo dabar leidžiamas jo poezijos rinkinys bus jau gana brandus Albino Baranausko, ir kaip poeto, debiutas.

• **M. J. Šileikio tapybos paroda** Chicagoje rengiama Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje nuo

balandžio 12 iki gegužės 3 d. Gal įdomu žinoti šviesos metų ilgį? Ogi 6.000.000.000.000 mylių.

ŠV. ANTANO GIMNAZIJA KENNEBUNKPORTE, MAINE,

SU VISOM AMERIKOS GIMNAZIJŲ TEISEM.

Išsinamas pilnas į kolegijas paruošiamųjų gimnazijų kursas. Oficialiai dėstoma lietuvių kalba. Savaitėje pamokų tiek pat, kiek anglų kalbos. Duodami kreditai. Veikia jaunimo organizacijos, puoselėjami sportai, duodama lietuviška gyvenimo pasaulėžvalga. Mokiniamis šviesti kviečiami liet. rašytojai, muzikai, solistai, dailininkai. Dėsto 20 mokytojų bei instruktorių. Pati gimnazija padeda mokiniams įstoti į kolegijas. Mokiniai gyvena bendrabutyje. Atlyginimas visiems pricnamas. Atsižvelgiama į kiekvienos šeimos padėtį. Anksti registruokite mokinius 1969-1970 m. Priimami berniukai baigę 8 skyrius.

LIETUVIAI TEVAL BRANGINKIT SIĄ GIMNAZIJĄ.
KOL JI YRA. JOS ATEITIS JOSŲ RANKOSE.

Informacijos ir registracijos reikalais rašykite:
Rev. Rector
St. Anthony High School
Kennebunkport, Maine 04046

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS

FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement — pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

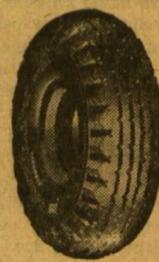
Neribota garantija: iki susidėvėjimo. Ratlankiai (wheels)

Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6-7777

Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v., šešt. 7 v. r. — 3 v. p. p.
Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

Savininkas MIKAS ČESAS

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS.
PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4 3/4% Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

5% Mokamas už vienų metų taupymo laktus nuo išdavimo datos (\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

5 1/4% Mokamas už vienų metų taupymo laktus nuo išdavimo datos (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

DEL INFORMACIJŲ KREIPKITES

MUTUAL Federal SAVINGS

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILL. 60608. Tel. VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PETRAS KAZANAUSKAS, President

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

MOVING
Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines —
Checkwriters.
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas pataravimas
NAUJOJE VIEJOJE
5610 S. Palaski Rd., Tel. 281-4111

DULKIŲ SIURBLIŲ TAISYMAS.

Valome, ištepame, suderiname, pakeičiame (hoses) — žarnas.

Parduodame ir taisome visų gamybų dulkių siurblius ir turime dalis, maišelius ir visus prijungimus (dalis) visų gamybų siurbliams — Electrolux, Hoover, Eureka, Kirby ir Royal bei kitų.

B. & B. DISTRIBUTING CO.
4081 So. Archer Avenue
(Archer ir California)
Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-4702
Ved. Arvydas M. Dikinis

Platinkite "Draugą".

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

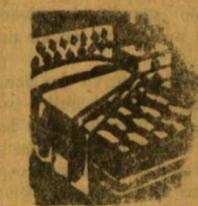
MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkaami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629

Telef. Prospect 6-8938

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

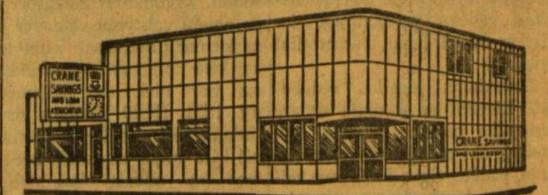
LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2316 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

4 3/4%

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimą sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. ... 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. ... 9 v. r. iki 5 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

SIUVIMO Mašinos

- * ELNA
- * BERNINA
- * NECCHI
- * VIKING
- * PFAFF
- * SINGER

Bveicariskos, vokiškos, itališkos, japoniškos ir kitų firmų.

Taisome, parduodame ir nuomojame prienamomis kainomis ir sąlygomis. Darbas greitas ir sąžiningas. Turime dalis, pritaikome pagal skonių kabinėtus. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiesčiuose.

B. & B. DISTRIBUTING CO.
4081 So. Archer Avenue
(Archer ir California)
Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-4702
Ved. Arvydas M. Dikinis

Mes mokame **5 1/4%** ant visų taupymo sertifikatu per anuor
MINIMUM SUMA \$5,000.00

MIDLAND SAVINGS

4040 Archer Ave.
Chicago, Ill. 60632
Telephone CL 4-4470
FRANK ZOGAS
President

Nauji leidiniai

GIROS AIDAS, 1967—

1968 m. Nr. 25-26. Žurnalą leidžia Lietuvių miškininkų sąjunga išeivijoje, 2740 W. 43 St. Chicago, Ill. 60632, U.S.A. Redaktorius prof. J. Kuprionis, Louisiana Polytechnic Institute, Ruston, La. U.S.A. Techniškas redaktorius V. Žemaitis. Administratorius P. Norkaitis, 2835 W. Pershing Rd., Chicago, Ill. 60632. Spausdino Saleziečių spaustuvė Romoj, Italijoje. Spaudos priežiūra ir grafika V. Aleksandravičiaus. Tiražas 300 egz., iš kurių 50 numeruoti. Šio sukakto numerio kaina \$1.50.

Dedikacija tituliname puslapyje aiškiai pasako, kodėl naujasis "Girios Aido" numeris yra išimtinio didumo (125 psl.) ir kam jis yra skirtas. "Ši sukaktovinė Girios Aido numeris skiriama ne vien laisvos Lietuvos Miškų departamento 50-ties metų įkūrimo sukakčiai paminėti, bet taip pat pagerbti visus mirusius to laikotarpio Lietuvos miškininkus — žinomus ir nežinomus; žuvusius už jos laisvę partizanais, iš tremtės mirusius Sibiran, ir Lietuvoje bei tremtyje, laisvam pasaulyje, mirusius... Stelmužės ažuolas (viršelyje) — simbolizuoja lietuvių tautos tūks tantmetes kovas už laisvę, jos ištvėrmę ir šviesias viltis ateitin..."

Žurnalo puslapiuos paskelbta visa eilė straipsnių, turinčių ne vien apžvalginę, bet ir išliekančios mokslinės bei istorinės-dokumentinės vertės. Leidinys pradamas Antano Rukuižos straipsniu "Lietuvos miškų ūkis laike paskutinių 50 metų (1918-1968)". Tai tiesiog išsisa studija, liečianti lietuviškosios miškų administracijos kūrimą po I pasaulinio karo, miško plotų mažėjimą bei didėjimą, miško eksploataciją, miško pramonę, miško želdymus ir kt., keliamas temas iliustruojant ir pagrįdžiant dar įvairiomis lentelėmis - statistikomis. V. Žemaitis rašo apie 1641 metų Pietinės Lietuvos girių ordinaciją, o dr. Z. Prūsas svarstosi medienos panaudojimo evoliuciją ir ateities gaires. Prof. J. Rautkys pateikia išsamų sąrašą Lietuvoje augančių medinių augalų vardų. Prof. J. Kuprionis iškelia kelis brožuos iš 1967 metais Lietuvoje mirusius seno miškininko Antano Kvedaro veiklos. Apie Jungtinių Tautų maitos ir žemės ūkio organizaciją (FAO) rašo jos administracijoje dirbęs A.J.A. Žemaitis. Kaip okupacijos naikino Lietuvos miškus, vaizdinga atsiminimų forma pasakoja Aleksandras Tenisonas. Duodama pluoštas ir kitų miškininkų atsiminimų. Apžvalginėje žurnalo dalyje pateikiama įdomių Lietuvos, JAV ir pasaulio miškininkystės faktų, lietuvių miškininkų veiklos kroniką, knygų recenzijos ir kt.

Tiek turiniu, tiek išorine savo išvaizda šis "Girios Aido" numeris daro neblogą įspūdį. Vieno tik būtų pageidautina, reikia redaktoriaus atkreipti akylesnį dėmesį į lietuvių kalbos, rašybos bei skrybės didesnį paisyimą visų skelbiamoj medžiagoj. Į šitai turėtų atkreipti dėmesį ne vien tik "Girios Aidas", bet ir visa eilė rečiau besirasodančių vieno kio ar kitokio pobūdžio mūsų leidinių. Nėra gerai, kai vienos ar kitos specialybės žmonės, būdami leidinių redaktoriais, per daug lengvai apsieina be specialisto liuanisto nuo A iki Z talkos. Apmaudas ima, kai ne vieno tokio leidinio puslapiuos lietuvių kalbos kultūros lygis yra tikėtai "kur koja, kur ranka"...

MOTERIS, 1969 m. sausio -vasario mėn. Nr. 1. Lietuvių moterų žurnalas. Redaktorės — Z. Daugvainienė ir N. Kulpavičienė. Skyrinis veda — I. Kairienė, E. Krikščiūnienė, L. Murauskienė, A. Šarūnienė. Administratorė — B. Pabedinskienė. Redakcijos ir administracijos adresas — 1011 College Str., Toronto 4, Ont. Canada. Metinė prenume-

Ant šito akmens yra užrašyta: "Šioje sodyboje 1793. X. 23 gimė lietuvių rašytojas Simanas Daukantas". Gimtoji Simano Daukanto bakūzė jau supuvo... Kalvių kaime. Uželikusiam svirnelyje dabar jau įrengtas muziejelis

rata \$5.00. Žurnalą leidžia Lietuvių katalikių moterų draugija. Mūsuose tai tikrai kone liukusinės išvaizdos, didelio formato, iliustruotas, gerame popieriuje spausdintas 30 psl. žurnalas. Parinktoji medžiaga labai įvairi, aktuali ir įdomi ne vien tik moteriškajam pasauliui, bet ir šiaip kiekvienam šviesniam lietuviui.

Apie pamirštąsias 1831 metų sukilėles intriguojančiai rašo V. Sruogienė, straipsni iliustruojant dar ir ano meto portretų ir peizažų graviūromis. N. Kulpavičienė prisimena Sv. Petro ir Povilo bažnyčios Vilniuje 300 metų sukaktį. M. Slavėnienė rašo apie mūsų veteranus, duodant rašytojos Žemaitės laiškų ištraukas. Poeziją šį kartą atstovauja — J. Augustaitytė-Vaičiūnienė, Sesuo Jurgita Saulaitytė, Ald. Prižgintaitė, Halina Didžiulytė-Mošinskienė ir Ona Namikaitė-Andriūnienė. Rašytojos pateikia išsamų sąrašą Lietuvoje augančių medinių augalų vardų. Prof. J. Kuprionis iškelia kelis brožuos iš 1967 metais Lietuvoje mirusius seno miškininko Antano Kvedaro veiklos. Apie Jungtinių Tautų maitos ir žemės ūkio organizaciją (FAO) rašo jos administracijoje dirbęs A.J.A. Žemaitis. Kaip okupacijos naikino Lietuvos miškus, vaizdinga atsiminimų forma pasakoja Aleksandras Tenisonas. Duodama pluoštas ir kitų miškininkų atsiminimų. Apžvalginėje žurnalo dalyje pateikiama įdomių Lietuvos, JAV ir pasaulio miškininkystės faktų, lietuvių miškininkų veiklos kroniką, knygų recenzijos ir kt.

LAISKAI LIETUVIAMS, 1969 m. vasario mėn. Nr. 2. Tėvų jėgų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Vyr. redakt. Kęstutis Trimakas, S.J. Adresas — 2345 W. 56 th Str., Chicago, Ill. 60636. Metinė prenumerata \$5.00.

Jau visoje eilėje pastarųjų metų vargu ar buvo kuris nors šio žurnalo numeris toks, kad jį būtų reikėję minėti blogu ir neatlaidžiai kritiškų žodžių. Žinoma, kartais būtų galima ir vieną kitą smulkmeną prikišti, bet tai jokiu būdu nenuvertintų bendrojo gero įspūdžio. Skaitytojas pagaliau gali ir nesutikti su visomis žurnalo bendradarbių mintimis. Bet leidinio apreptų sričių platumas ir nuomonių įvairumas yra, manytume, pagrindinė šio žurnalo stiprybė. Visų tų gerumų yra apstu ir vasario mėnesio numeryje.

GAUDEAMUS, 1969 m. kovo mėn. Nr. 2. Tai jau ir ankstesniais metais leistas, bet pastaruoju metu ypač visa gerąja prasme atsinaujinęs Studentų ateitininkų sąjungos studentiškas leidinys. Viso to "kaltininku", tur būt, reikėtų laikyti dabartinį "Gaudeamus" redaktorių Vytautą Klorį (1543 South Holmden Road, Euclid, Ohio 44121), sugebėjusį leidinį padaryti gyvu, aktuali, drasiu, techniškai bei estetiškai švairiai sutvarkytu. Re-

ir su savo straipsniais bei mintimis ateis į "Gaudeamus" puslapius, juo leidinio gyvavimas bus dar prasmingesnis. Ko vis dėlto būtų iš "Gaudeamus" pageidautina, tai mažiau lietuvių kalbos "nuodėmių".

LIETUVIŲ GYDYTOJŲ BIULETENIS, 1969 m. sausio - kovo mėn. Nr. 1 (33). Pasaulio ir Amerikos Lietuvių gydytojų sąjungos organas. Vyr. Red. dr. S. Bižis. Atsakingasis redaktorius — dr. M. Budrienė, 2751 W. 51 Str. Chicago, Ill. 60632. Administratorė Irena Makštutienė, 8743 Mobile Ave., Oak Lawn, Ill. 60453. Metinė prenumerata \$6.00.

Šio numerio vedamajame rašoma: "Lietuvių gydytojų Biuletėnis paskirtis nuo pat pradžių buvo ir yra palaikyti ryšį tarp lietuvių gydytojų, išsiblaškiusių plačiame pasaulyje, skatinti lietuvišką tautinę sąmonę savo kolegų tarpe, mėginti išlaikyti savą medicinišką terminologiją ir kiek galima painformuoti kolegas, kas darosi mūsų tarpe mediciniškoje srityje". Reikia pasakyti, kad biuletėnis, kuris jau yra įgijęs vi-

sai patrauklaus žurnalo formą, leidėjai ir redaktoriai visa tai sąžiningai vykdo. Tačiau leidinio puslapiuos yra apščiari ir medžiagos, kuri įdomi ne vien tik gydytojui, bet ir šiaip skaitytojui. Sakysim, šį kartą yra labai intriguojantis interview, liečiantis dabartinį okupuotos Lietuvos gyvenimą. Vedamajame iškeliamas ir kitas prasmingas biuletėnio užmojis, kai rašoma: "Šiais 1969 metais bandysime koncentruotis ant antrojo punkto — Lietuvos medicinos istorijos. Savo straipsnių ciklą pradėsime dr. E. Norvaišienės, dr. A. Garūno ir dr. K. Gudaičio straipsniais".

Biuletėnio redakcijai betgi reikiama papriekaištauti, taip kaip ir čia pat šandien minimam "Girios Aidu", kad per mažą kreipiamą dėmesio į lietuvių kalbos išlyginimą. Negalime reikalauti, kad medicinos gydytojai jau būtų šimtaprocentiniai lietuvių kalbos specialistai, bet jie turėtų suprasti, kad tokiais ir nėra, kad biuletėniui skirta medžiaga paruošti reikia ir tikro liuanisto talkos.

Bruno Vrublevičius, LIETUVIAI LEGIONIERIAI VIET-

NAME. Išeista Toronte, Ont. Kanadoj 1968 m. Tai šiuropūs pergyvenimai lietuvių, kuris pirmiaisiais pokario metais, kaip prancūzų svetimšalių legiono karys, likimo buvo nublokštas į tuo metinį prancūzų ir vietnamiečių karą toje buvusioje Prancūzijos kolonijoje. Knygos kaina \$2.00. Gaunama ir "Drauge".

Kun. Ladas Budreckas, MIŠIOS AUSROS VARTU MARIJOS GARBEL. Bendruomeniniam vienbalsiam giedojimui su vargonų palyda. Išeido "Muzikos Zinios" 1968 m. Ilgamečio Brooklyno Angelų Karalienės parapijos vargonininko a. a. Prano Dulkės atminimui mišių leidimą finansavo Ona ir Klemensas Bagdonavičiai. Leidinio kaina 25 centai.

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON SAVININKO SAINT CASIMIR MONUMENT CO
3914 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste.
Telef. — CEdarcrest 3 - 6335
Vienas blokas nuo kapinų.

MAZEIKA & EVANS FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

EUDEIKIS LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Trys Moderniškos Kopyčios:
4330 - 34 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605 - 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741 - 2

Geriausios gelės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų.
Telef. PProspect 8-0833 — PProspect 8-0834
GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYČIA
2443 West 63rd St., Chicago, Ill.

PETKUS TEVAS IR SŪNUS MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOPYČIOS.
2533 West 71st Street Tel. 476 - 2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

LACKAWICZ IR SŪNOS
424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1215
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-8572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

LAWN FUNERAL HOME Sigmund J. Sutkus
7909 STATE RD., OAKLAWN, ILL. Tel. 636-2320

Perskaite Draugą, duokite kitiems pasiskaityti.

since 1914...
MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60632 PHONE: 254-4470

4 3/4% PASSBOOK SAVINGS Paid and Compounded Semi-Annually
5 1/4% 6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES (Minimum \$10,000) 1-YEAR SAVINGS CERTIFICATES (Minimum \$5,000)

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET Tel. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Kas tik turi gerą skonį, Viską perka pas Lieponį!
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI FURNITURE CENTER, INC.
Marquette Pk., 6211 So. Western, PR 8-5875 J. LIEPONIS
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais atdara nuo 12 iki 5.

RICHMOND AUTO SERVICE
Kampas Richmond ir 63rd Street
Užsieninių ir vietinių automobilių taisymas. Patyrę mechanikai. Elektroninis motoro patikrinimas. Vilkikas.
Telef. — GR 6-3134 arba GR 6-3353
Savininkas — Juozas (Joe) Juraitis

SPECIALUS IŠPARDAVIMAS Nauji 1969 Plymouth'ai ir Chrysler'iai

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
PLYMOUTH, VALIANT, CHRYSLER, IMPERIAL
4030 ARCHER AVENUE — TEL. VI 7-1515
Paskutinė proga SUTAUPYTI IKI \$2,000.00, perkant naujus 1968 m. PLYMOUTH, CHRYSLER, IMPERIAL. Likę tik 80 automobilių.

Isimylėjusio žmogaus daina

Tenoras Stasys Baras pasakoja apie "Danos" operą

J. Gaidelio "Danos" operoje, kurios spektakliai bus balandžio 12, 13, 19 ir 20 d. Chicagoje šalia choro dalyvauja ir penki solistai: D. Stankaitytė, R. Mastienė, St. Baras, Al. Brazis ir J. Vaznelis. Šį kartą ne repetitijoje, bet privačiai susitikęs tenora Stasij Barą, užvedžiau pokalbį apie "Danos" operą, nestatydamas jokių oficialių klausimų, bet pašnekėsį provokuojančiai sukdamas į operą liečiančias temas.

Kaip žinia, Stasys Baras dainavo beveik visuose Chicago Lietuvos operos pastatymuose, išskyrus "Rigoletto" (jis tada buvo Italijoje) ir "Traviatą", kurios partija parašyta lyriniam tenorui. Tarp visos eilės svetimųjų kompozitorių operų, kur Stasys Baras dainavo titulinę ar pagrindinę tenoro partijas, J. Gaidelio "Dana" bus ketvirtoji lietuvių kompozitoriaus opera, kurioje jam tenka dainuoti. Prieš tai dainavo J. Karnavičiaus "Gražinoje" ir D. Lapinsko "Lokyje" bei "Mare".

— Ar jums nekrenta į akis tai, kad "Danos" siužetas gana keistai supintas? Ar apamai vertėjo šią operą statyti? — paklausiu Stasij Barą.

— Jei mes nepirkumėm savųjų autorių knygų ar savųjų dainininkų paveikslų, kas duotų akstiną jiems kurti? Mums brolis lietuvis kūrėjas yra artimesnis už Nobelio premijos laureatus. Tai yra mūsų sentimentas. Taip ir su operomis. Abu "Danos" kūrėjai (St. Santvaras ir J. Gaidelis) gyvena tremtyje, abu operos kūrimui paaukojo šimtus valandų, tad ar ši opera turi likti rankraštyje ir pelyti stalčiuose? Todėl Chicagoje vyko sunkios partizanų kovos. Antra: dalis moterų, kurių vyrai kovėsi partizanų eilėse, buvo pasitraukusios į Vakarų ir čia gyveno tremtinių stovyklose. Tad, kaip matome, "Danoje" skamba tik gyvenimiškas motyvas. Gi globaliniu mastu imant, Lietuvos partizanai nebuvo pasauliui tik metų kitų reiškinys, jų ir dabar apstu tik kitose pasaulio dalyse.

— "Danoje" jums atitenka vaidmuo kompozitoriaus Stanaičio, kuris pavilioja partizano Daumanto žmoną daininę Danutę Daumantiene. Atrodytų, kad tai negatyvus vaidmuo? — Kompozitorius Stanaitis yra nevedęs vyras, jis susiranda tuometu stovyklos pilkame gyvenime netelpančią buv. operos primadoną Daumantiene. Bendras muzikinis darbas, koncertai juos suartina, tarp jų įsižiūbia draugystė ir meilė. Ar tai nėra gyvenimiška? Taipgi nesakyčiau, kad mano operinis vaidmuo būtų negatyvus. Juk ką nors mylėti nėra negatyvus dalykas. Be to, Stanaitis jokių intrigų nevelia, neverta "oteliškų" nuodų ar smaugimo, o eina atvira širdimi. Gal mano vaidmenį "Danoje" nėra herojinis ar didelių dramatiškų momentų — tai ismilytųjų žmogaus daina pakreipti į savo pusę ismilytą asmenį, šį kartą pasimetusių stovykliniame gyvenime Danutę Daumantiene, Lietuvoje likusio partizanų vado Daumanto žmona. Muzikiniai

man ta partija įdomi ir ją dainuosiu su dideliu malonumu.

— Ar ši opera bus tokia pat įdomi ir pagaunanti, kaip pasaulinių kompozitorių?

— Atminkime, kad pasaulinės operos yra tūkstančius kartų ištaisytos bei iškopijuotos kompozitorių, dirigentų bei režisierių, o "Dana" dar tik bandoma pirmą kartą. Dirigento Aleksandro Kučiūno prityrusiose rankose "Dana" turėtų praskambėti Chicago Lietuvos operai įprastame lygyje.

— Tamstos manymu, ar "Dana" būtų publikos priimta ir dabartinėje Lietuvoje?

— Labai sunku atsakyti į tą klausimą, nes nežinau, koks šiuo metu yra eilinio Lietuvos klausytojo lygis. Plačiosioms masėms gal ji būtų per moderni. Esu tikras, kad muzikos žinovams padarytų gerą įspūdį.

— Ar jums artimesni klasikiniai ar modernūs muzikos kūriniai?

— Užaugau klasikinės muzikos atmosferoje, todėl suprantama, kad klasikinė muzika yra man artimesnė. Kai buvo reikalas, dainavau ir modernią muziką, dainavau su malonumu. Ir dar kartą pabrėžiu, kad didžiausias džiaugsmas man yra tada, kai dainuoju lietuvių kompozitorių kūrinis. Todėl džiaugiuosi, kad ir ateinančios mano pasirodymų po "Danos" bus lietuviškame kūrinyje — J. Sasnausko "Requiem", kurį ruošia Vl. Baltrušaičio vedams Marquette Parko lietuvių parapijos choras ateinančią pavasarį Birželio liūdniešiams įvykiams paminėti.

Prisiminus baisųjį Birželį, tautos Golgotos kelią ir herojinius momentus, akyse vėl nukrypsta į "Daną". Opera baigiasi, partizano Daumantui iš kovos lauko prasižėjęs ir Vakarų ir čia tremtinių stovyklose suradus į komp. Stanaitį ismilytųjų savo žmoną. Čia skamba nostalgios, nors vietomis ir herojinėmis ne-

tolimos praeities nuotakomis atstautos, arijos. Pagaliau Daumantienė, nepašėdama likimo smūgiu, nusižudo. Publikos širdyse tikrasis "Danos" herojus liks Daumantas (J. Vaznelis), kad ir beviltingose aplinkybėse išstėjęs ištikimybę tautai, laisvei ir šeimai.

Mūsų pokalbį su solistu Stasij Baru baigsiu Daumanto žodžiais iš "Danos":

Ir mirdami mes regim ten Vėlykų rytą: Ateis diena ir ant kapų pakils gėlių daina.

Vl. Rmjs

Solistas Stasys Baras

Nuotr. Vytauto A. Račkausko

Kam paskirta tūkstančiai

Nuotaikos Lietuvių fondo šiemetinį pelną pasidalinus

DR. K. AMBROZAITIS

Lietuvių Fondo Taryba iš 1968 metų gauto pelno paskyrė 28,000 dolerių liuanistiniam švietimui ir lietuvių kultūriniam reikalams paremti. Tai buvo didžiausia suma, kurią LF bet kada yra paskyręs. Padalinimo rezultatai buvo paskelbti kiek pavėluotai, kadangi norėta juos sutaptinti su LF fiskaliniais metais ir LF metiniu suvažiavimu.

Kas pelną skirstė?

Remiantis LF statutu, rinkimų būdu buvo sudaryta LF Pelną skirstymo komisija į kurią tris asmenis išrinko LF taryba, o kitus tris atsiuntė JAV Lietuvių Bendruomenė. Komisija turėjo tris plenumo posėdžius. Komisijos nariai pradžioje pasiskirstė darbas, susirašinėjo ir žodžiu tarėsi su įvairių sričių specialistais, svarstė atsiųstus prašymus, kurių norimos gauti sumos siekė 70,000 dolerių. Pakomisių šiais metais nebuvo sudaryta. Nuspręsta visą medžiagą skirstyti

ti taip, kad visos pelno sumos 50 proc. apytikriai tektų liuanistiniam švietimui, kūrėbai ir kitiems kultūriniam reikalams 25 proc. ir specialiam Lietuvių fondo kultūriniam projektui vykdyti 25 proc.

Kam teko doleriai?

Stipendijoms liuanistikai studijuoti paskirta 4600 dol., iš tos sumos 3000 teko Fordhamo universiteto liuanistikos skyriui.

Komisija manė, kad vadovėlių išleidimas nesudaro rimtesnių problemų, todėl dėmesį kreipė į vadovėlių ir kitų mokyklinių veikalų bei mokslo priemonių paruošimą ir jų autoriams paskyrė 5850 dol.

Kitos smulkesnės sumos teko: mokyklinėi spaudai 800 dolerių, priešmokykliniam auklėjimui 500 dol., daliojo žodžio plokštelėms ir juostoms įkalbėti 500 dol. ir kt.

Premijos paskirta: Lietuvių rašytojų draugijai 1000 dol., vaikų ir jaunimo literatūrinei premijai 500 dol., premija už indiv. kūrybą muzikoje (per PLB Kultūros tarybą) 1000 dol., dailės premijai 300 dol., LF spaudos premijoms 1550 dol.

JAV LB Kultūros fondo programai vykdyti, leidžiantis turis mokyklinius veikalus, įskaitant ir dramos studijos parėmimą, viso 2500 dol.

Pr. Čepėno redaguojamos "Naujųjų amžių Lietuvos istorijos" autoriams 1000 dol.

Per Pedagoginį liuanistikos institutą prof. Skardžiaus "Lietuvių kalbos kirėlavimai" 1300 dol. Tai jau antroji suma šiam veikalui.

Smulkesnės sumos teko: Liuanus žurnalui 500 dol., Lietuvių muzikologijos archyvu 500 dol., ir Vasario 16 lietuvių gimnazijai 500 dol.

Specialiam LF projektui įkūnyti komisija pakvietė prof. dr. Z. Ivinskį parašyti trijų tomų Lietuvos istoriją ir pirmam tomui paskyrė 5000 dolerių, o su šiuo dideliu darbu susijusiomis kelionėms į univ. bibliotekas, mikrofilmams ir kt. 500 dol. už tomą.

Kaip reaguoja visuomenė?

Vienas kitas straipsnis spaudoje iškelia įvairias sugestijas, kam LF turėtų savo pelną skirstyti. Tačiau tokių svarstymų nėra daug. Ir patys LF nariai, kurių yra daugiau kaip 2000, galėtų daugiau kelti įvairių planų, kur jų sudėtų pinigų palūkanos turėtų būti nukreiptos. Nors pasisakymai spaudoje kartais gali būti vienas kitam ir prieštaraujant, tačiau ir tokiais atvejais išjudina kitų galvojimą, rodo bent dalies visuomenės nuotaikas.

8. m. kovo 1 dienos Draugas

Siekime tarptautinio kultūrinio pripažinimo

PLB V-bos pirmininko St. Barzduko žodis "Draugo" premijos įteikimo iškilmėse

Tautos literatūra — tai jos dvasios išraiška: joje atsispindi tautos gyvenimas ir žmonės, joje matome amžiais susidedančius tautos linkimus, aspiracijas ir siekimus. Tai žvelgimas į tautos dvasios gelmes. Be tokios dvasios ir širdies, poeto Ad. Mickevičiaus

Kudirkos tautinė giesmė ilgai nui tapo Lietuvos himnu.

Štai kodėl literatūroje ir apskritai kultūroje ieškom taip pat tautinės atramos, grindžiančios kelius į ateitį. Tai ypačiai tinka mūsų literatūrai ir tautai. Be Daukanto, Valančiaus, Kudirkos, Maironio, Vaižganto nebūtų buvęs galimas tautinis mūsų atgimimas ir juo paremtas vėlesnis valstybinis prisikėlimas. Be savo išsiskleidusios kultūros lietuvių tauta nebūtų tapusi tuo, kuo ji šiandien yra: sąmoninga, subrendusi, suvokianti savo paskirtį ir uždavinius.

Svetur literatūrai palankia atmosfera stengiasi sudaryti Lietuvos bendruomenė. Lietuvių fondas jau pajėgia skirti metines premijas per Lietuvos rašytojų draugiją. Labai reikšmingą vietą kultūriname mūsų gyvenime užėmė Draugo romano premijos. Viena, jos skiriamos kasmet, antra, jos igijo iškilmingų literatūros švenčių tradiciją. Kiekvieno atveju šios konkursinės premijos tapo reikšminga paskata. Dėl to džiugu Bendruomenės vardu iškilmėse dalyvauti: malonu sveikinti premiją laimėjusį rašytoją Jurgį Gliudą, dėkoti mecenatui kun. B. Sugintui (čia iš jo paties girdėjom lietuviybės reikalams surinkus 184 tūkst. dolerių — kas kitas šiuo atžvilgiu gal su juo susilyginti?), pabrėžti Draugo pastangų paskirtį bei reikšmę. Tačiau taip pat turim norėti dar daugiau ir siekti dar plačiau — tepastato vieną dieną Draugo premijų kūrinys ir mus, lietuvius, lygioj plotmėj, kokią norvegų tautai laimėjo jų rašytojai K. Hamsunas ir H. Ibsenas, kokią suomių tautai laimėjo jų kompozitorius J. Sibelijus, kokią čekų tautai laimėjo jų kompozitorius B. Smetana, ir kiti mažųjų tautų dvasios milžinai.

Bet literatūrai reikia tam tikro klimato. Be abejo, veikalus kuria kūrėjai. Tačiau taip pat būtinas ir skaitytojas. Reikia, kad savo literatūra jis domėtusi, ją skaitytų, jos pasigęstų ir ją pasisavintų. Štai Daukanto Lietuvos istoriją skaitė beveik kiekvienas tautiškai susiprantęs anų laikų lietuvis moksleivis, Maironio dainas emė dainuoti visa tauta, Vaižgantas Lietuvos kelių nušvietė savo pragiedruliais, o V.

Galime palaikyti dar metus, kitus, net ir ilgiau. ...Lietuvių fondo vadovybė ir pelno skirstymo komisija turėtų dar šiais metais palaikyti šiuos sprendimus: a) paskirti bent 10,000 dol. lietuvių ku klausimu leidinio sveimiešiams paruošimui ir išleidimui (ir panašią ar net didesnę sumą skirti tam tikslui kasmet);

siųsiant prašymus, nesuaprašinti su LF paskirtimi ir struktūra. Viesiems žinotina, kad LF statusas draudžia panaudoti pagrindinį Fondo kapitalą. Fondas turi būti administruojamas ir lietuviški reikalai remiami tik iš gauto pelno. Ko kas tas pelnas palyginti nėra didelis, o paramos prašančiųjų daug. Tik šiais metais jau buvo galima galvoti apie įgyvendinimą didesnių užsimojimų. Po 4 ar 5 metų jau bus galima pradėti galvoti apie kai kurių institucijų, pvz. kai kurių archyvų išlaikymą, apie leidinius sveimomis kalbomis ar šiaip didesnių veikalų bei kūrybinių užsimojimų užsakymą.

Lietuvių fondas yra grynai finansinis įstaiga, kuri rūpinasi pinigų sutelkimu, jų administravimu ir saugiu investavimu. Pelną skirstymo komisija pati yra nepajėgi organizuoti studijas švietimo ir kultūros klausimais ar pakreipti lietuvių kultūros vystymąsi viena ar kita kryptimi. Čia reikia visos lietuvių visuomenės pagalbos. Lietuviškoji visuomenė, pavieniai įvairių sričių specialistai, organizacijos, turėtų pasiūlyti Fondui artimos ir tolimos ateities darbų planus, kuriuos LF galėtų paremti finansiniai ar imtis pats jų vykdymo.

Pasiūlymai turi būti konkretūs, nes kalbėjimas bendrybėmis nieko nepadeda. Kol to neišvengiame, pelno skirstymo komisija turi pasitenkinti kruopščiai svarstydama prisiųstus prašymus, ir, kiek laikas ir jėgos leidžia, pastudijuoti dar vieną ar du užsimojimus šalia gautųjų prašymų.

Vilniaus universiteto biblioteka yra seniausia ne tik okupu. Lietuvoje, bet ir visoje Sovietų Sąjungoje. Ateinančiais metais ji šves 400 metų sukaktį. Šiuo metu joje yra apie 2,5 milijono knygų.

Vilniaus universiteto miestelis pradėtas pereinamas metais statyti Antakalnyje, prie Vilniaus, kur jam išskirtas didelis žemės plotas. Statybą nuolat trukdo Maskva, kuriai ši statyba nepatinka: neskiria kreditų, nepatvirtina paskirtų sumų, neduoda reikalingų medžiagų. Taigi nėra duomenų, kad ji būtų greitai užbaigta.

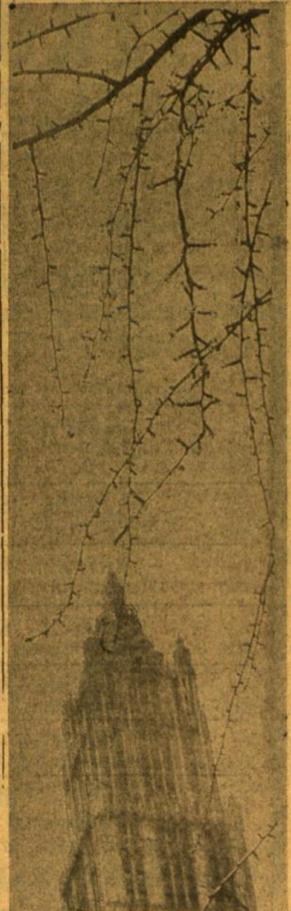

Lietuvių fondo Valdybos pirmininkas dr. Antanas Razma (dešinėje) ir pelno skirstymo komisijos ir tarybos narys dr. Kazys Ambrozius gerame ūpe, kai Lietuvių fondas auga ir stiprėja.

Nuotrauka Vytauto Maželio

linę Lietuvos istoriją. ...Nes už dešimtmečio kito, o gal dar ir greičiau turėsime fonduose pinigų krūvas, bet nebus nei kam duoti, nei už ką juos duoti... Tai rašytojo žodžiai. Pedagogai kai kur toms mintims gal kiek ir paprieštarautų, sakydami, kad LF pinigai, skirti liuanistiniam švietimui, yra lyg trąša jaunam augalui, o nuo tos trąšos priklausys, ar tas trapus augalas augs ir pratęs išėjvijos tautinę gyvybę, ar jis sunyks. Tenka tačiau sutikti, kad pats laikas paremti darbingus rašytojus, kad jie galėtų lengviau realizuoti tai, ką yra užsimoję.

„I Laisvę“ 43 nr. Petras Taujenis rašo: „...Neatrod, kad būtų mums tikrai reikalinga turėti naują Lietuvos istori-

Pavasaris jau dvelkia šakelėmis... Nuotr. V. Maželio